

MATTU ã LUK

IN

KUSAIE

LIBRARY
OF THE
AMERICAN BIBLE SOCIETY.

Number

NO LONGER THE PROPERTY OF
THE AMER. BIBLE SOCIETY

MWO ŠAŠU

LUN

JISUS KRAIST LEUM LAS,

MA

MATTU EL ŠIM.

NEW YORK:
AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR MDCCCXVI.

1871.

MWO ŠAŠU LUN JISUS KRAIST LEUM
LAS, MA MATTU EL ŠIM.

ŠAPTER I.

FWIL in Buk lun Jisus Kraist, mwen nutin Devid, nutin Ebream.

2. Ebream el oswela Aisak; ã Aisak el oswela Jakob; ã Jakob el oswela Judas ã met lel; 3. ã Judas el oswela Feres ã Zera nutin Tamar; ã Feres el oswela Esrom; ã Esrom el oswela Eram; 4. ã Eram el oswela Eminadab; ã Eminadab el oswela Neasson; ã Neasson el oswela Salmon; 5. ã Salmon el oswela Boos nutin Rekab; ã Boos el oswela Obed nutin Rut; ã Obed el oswela Jesse; 6. ã Jesse el oswela Devid togusa; ã Devid togusa el oswela Solomon nutin mutan kiel Uraias; 7. ã Solomon el oswela Roboam; ã Roboam el oswela Ebaia; ã Ebaia el oswela Esa; 8. ã Esa el oswela Josafat; ã Josafat; el oswela Joram; ã Joram el oswela Osaias; 9. ã Osaias el oswela Joatam; ã Joatam el oswela Ekas; ã Ekas el oswela Esekaias; 10. ã Esekaias el oswela Manasses; ã Manasses el oswela Emon; ã Emon el oswela Josaias; 11. ã Josaias el oswela Jekonaias ã met lel, akurun pal si ke utukla nu yin Babilon; 12.

ã tuk ke utukla elos nu yin Babilon, Jekonaias el oswela Salatiel; ã Salatiel el oswela Zorobabel; 13. ã Zorobabel el oswela Ebaiud; ã Ebaiud el oswela Elaiakim; ã Elaiakim el oswela Ezor; 14. ã Ezor el oswela Sedok; ã Sedok el oswela Ekim; ã Ekim el oswela Elaiud; 15. ã Elaiud el oswela Eliesur; ã Eliesur el oswela Mattan; ã Mattan el oswela Jakob; 16. ã Jakob el oswela Josef tumal Meri, šu isūs Jisus, šu pañpañ Kraist.

17. Tu fwil nu kemwu Ebream mi nu ke Devid fwil sie-ñul-akos; ã Devid mi nu ke pal si utukla elos nu yin Babilon fwil sie-ñul-akos; ã ke utukla elos nu yin Babilon nu ke'l Kraist fwil sie-ñul-akos.

18. ¶ Æ isūs la lun Jisus Kraist ou iñi: Ke Meri nine kiel ã Josef eltal akeni, met eltal tukeni tuk, elos konoilok el la putete ke Ñun Mutal.

19. Na Josef met tumal, el met payi, el tiu luñsel maluñlũñalak, el nunku mu el liki'lye mwukunla.

20. Æ ke el nunku ke ma iñi, liye, lipufon lun Leum sikmi nu sel in memi, fwakañ, Josef mwen nutin Devid, kom tiu šañeñ as al Meri kium; tu ma in šiel ma lun Ñun Mutal.

21. Æ el tufwa isūs la sie mwen, ã kom fwa pañpañ Æl JISUS: tu el fwa molũla met lal liki ma koluk.

22. Ā ma nu kemwu ma iñi orek tari, tu ma payikin ma met palu fwak ke Leun, fwakañ, 23. liye, mutan si šu tiu etu met, el tufwa putete, ā el fwa isūsła tulig mogul, ā elos fwa pañpañ Ēl Emmanuel ; ma tafwu, luñas God yuros.

24. Ā Josef ke el motul tukakak, el oru oanu lipufon lun Leun fwak nu sel, ā el es mutan kiel : 25. ā el tiu eta'l nu ke el isūsła mwen natal met : ā el pañpañ Ēl JISUS.

ŠAPTER II.

IÑI ke Jisus el isūsła in Betleem an Judea, pal si ke Erod togusa, liye, kutu met lalmetmet elos tuku yin fwatu takmu we nu Jerusalem, 2. fwakañ, Pa ya el isusła Togusa lun met J u ? tu kut liye itu lal yin fwatu takmu we, ā tuku in ali nu sel.

3. Ke Erod togusa el loñ, el añañfoñ, ā Jerusalem nu kemwu oelul.

4. Ā ke el šulūni nu kemwu met tol fulat ā met šim lun metu, el siyuk nu selos pa ya an Kraist el isūsła we.

5. Ā elos fwak nu sel, Yin Betleem an Judea : tu ou iñi met palu el šimisla, 6. Ā kom Betleem, in an sel Juda, kom tiu srik liki nu kemwu yurin leum lun Juda ; tu sie leum el fwa take liki kom, šu sropu liye met luk Israel.

7. Na Erod ke el pañon mu met lalmetmetluk-

la, el siyuk nu selos ma lo pal ña itue sikmi.

8. Ñ el sipaloswot nu Betleem, ã fwak, Fwasot ã šuk tulig fwus ma lo; ã ke komwos konoilok, siefwil fwak nu sik, tu ña pe fwa šom ã ali nu sel.

9. Ke elos loñ togusa, elos šomla: ã liye, itu si, ma elos liye yin fwatu takmu we, el fwas ye mutalos, nu ke el tuku ã tuwi yin tulig fwus mutu we.

10. Ke elos liye itu, elos arulanu eñun malulap.

11. Ñ ke elos ilyuk nu in lomwu, elos liye tulig fwus yurol Meri nine kiel, ã putatle, ã ali nu sel: ã ke elos oaliñalik atro lalos, elos šuñ kiše nu sel; gol, ã franku, ã mur.

12. Ñ God el oru nu selos in memi tu elos in tiu flokla nu yurin Erod, elos šom sienu inganek nu yin selos.

13. ¶ Ñ ke elos šomla, liye, lipufon lun Leum el sikmi nu sel Josef in memi, fwakañ, Tukakak, ã es tulig fwus ã nine kiel, ã kasus nu yin Ijip, ã kom mutu we nu ke ña siefwil fwak nu šum; tu Erod el a šuk tulig fwus in uni'lye.

14. Ke el tukakak, el es tulig fwus ã nine kiel ke foñ, ã šomla nu yin Ijip: 15. ã mutu we nu ke Erod el miše, tu ma payikin ma met palu fwak ke Leum, fwakañ, Ña pañon mu mwen nutig Ijip mi.

16. ¶ Na Erod, ke el liye tu met lalmetmet

elos kiapa'la, el koskusok akinu, ā šapot, ā onela tulig mogul fwus nu kemwu in Betleem, ā apneni an nu kemwu, ke yiu luo matu ā fwus, oanu pal si el siyuk met lalmetmet ma lo.

17. Na ma payikin ma met palu Jeremi el oru, fwakañ, 18. In Rema loñak pusral, eok-sra, ā tuñ, ā asor lulap, Rešel tuñinu tulig natal, ā el koflanu parak, tu elos wañin.

19. ¶ Ā ke Erod el miši, liye, lipufon lun Leum sikmi in memi nu sel Josef in Ijip, 20. fwakañ, Tukakak, ā es tulig fwus ā nine kiel, ā šom nu fwal Israel, tu elos miši šu šuk mol lun tulig fwus.

21. Ā el tukakak, ā es tulig fwus ā nine kiel, ā tuku nu fwal Israel.

22. Ā ke el loñ tu Arkelaus togusa in Judea ar nu fwel Erod papa tumal, el sañeñ ke fwas nu we: ā God el oru nu sel in memi, lun kufla nu kutenu an Galili.

23. Ā el tuku ā mutu in sie siti pañpañ Nazaret: tu payikin ma met palu fwak, Elos pañon el Nazarin.

ŠAPTER III.

IN len iño Jon Baptist el tuku in luti yin mesis Judea, 2. ā fwakañ, Komwos au-liyuk: tu togusañ in kosao akurun tuku.

3. Tu el si iñi el šu Isaias met palu el polyi, ā fwak, Sie pusra wowoyuk yin mesis, Komwos akou inekin Jeova, nakul ma šumwos.

4. Ā Jon si iñi nuknuk lal unen kamel, ā kulin me lol in folo ; ā me moño nel lokus ā unni lemnok.

5. Na Jerusalem, ā Judea nu kemwu, ā an nu kemwu apneni Jordan šom nu yurol.

6. Ā el baptais elos la in Jordan, ke fwakak la ma koluk lalos.

7. Ā ke el liye ma puspis met Farisi ā Saddusi elos tuku nu ke baptais lal, el fwak nu selos, We fwil nutin faipu, šu luti nu šumwos in kaiñla liki ma siluñ a tuku ?

8. Ke ma iñi orek fwako mwo lun auliyuk ; 9. ā tiu nunku inšiumwos ā fwak, Ebream papa tumus : tu ña fwak nu šumwos, God el ku in orauk tulig nutin Ebream ke eot iñi.

10. Ā iñipe tulaiu on ke okun šaku : ke ma iñi šak e nu kemwu šu tiu isūs fwako mwo, pokiye, ā sista nu in e.

11. Payi ña baptaisi komwos la ke kof in auliyuk : ā el šu tuku tukuk ku liki yu, fwaluk lal ña tiu mwo ke wisye : el fwa baptaisi komwos la ke Ñun Mutal, ā e : 12. pal lal in paul, ā el palelanu pa lal ma nasnas, ā eseni wit lal nu in lomwu ; ā el fwa fureuk kulin ma in e kamwul.

13. ¶ Na Jisus el tuku Galili mi nu Jordan, nu yurol Jon, lun in baptais el la.

14. Ā Jon el mu sito, fwakañ, Mwo tu kom baptais yu la, ya kom tuku nu yuruk ?

15. Ā Jisus el tupokoañ fwak nu sel, Tari

ma iñi : tu mwo kital payikin mwo nu kemwu. Na el lela in oru nu sel.

16. Ā Jisus, ke baptaisla tari, el fwasiuk kitin misiñi liki kofo : ā liye, kosao igakla nu sel, ā el liye N̄nun lun God sikmi oanu muli oa, ā tuwi fwe'l.

17. Ā liye, pusra si in kosaoe mi, fwakañ, El iñi Mwen kulu nutig, ña inšimwowo ke el.

ŠAPTER IV.

NA N̄nun el kolol Jisus nu yin mesis, tu devil el fwa srifwe'l.

2. Ā ke el lālo len añaul ā foñ añaul, tuk el musinsral.

3. Ā ke pansruf el tuku nu yurol, el fwak, Kom fwin Mwen nutin God, kom šap eot iñi in efla bred.

4. Ā el tupokoañ ā fwak, Ma šimisla, Met a tiu mol ke bred mugenu, tu ke kas nu kemwu tuke liki olin God.

5. Na devil el wisalak nu in siti mutal â fili'lye on fwin mañon imwen tempel ; 6. ā fwak nu sel, Kom fwin Mwen nutin God, kom šifwanu srola nu ten : tu ma šimisla, El fwa fwak nu sin lipufon lal ke yum : ā elos fwa tapuk komyuk in paolos, fwin tiu ou iñi kutu pal kom kontaye nium ke eot.

7. Jisus el fwak nu sel, Ma šimisla pe, Nik kom srifwe Jeova God lom.

8. Devil el siefwil pe wisalak nu fwin eol fulat lanu, ā luti nu sel togusaī nu kemwu fwalu, ā ma mwo lalos; 9. ā el fwak nu sel, Ma nu kemwu ma iñi ña fwa kite kom, kom fwin putati ā ali nu sik.

10. Na Jisus el fwak nu sel, Satan, kom fwala liki: tu ma šimisla, Kom ali nu sin Jeova God lom, ā oru nu sel mugenu.

11. Na Devil el šom luk el, ā liye, lipufon elos tuku ā oru nu sel.

12. ¶ Ā ke Jisus el loñ tu Jon el sisiuñ nu in prison el šomla nu Galili: 13. ā likie an Nazaret, el tuku ā mutu yin Keperneum, ma on fwin we nu mwea, an siskin an Zabulon a Neftalim: 14. tu ma payikin ma Isaias met palu el oru met, fwakañ, 15. Fwal Zabulon, ā fwal Neftalim, fwin we nu mwea, likin yeno Jordan, Galili lun met Pegan; 16. met šu mutu in losu elos liye kalem lulap: ā nu selos šu mutu in an ā ñunin mas kalem sikyuk nu we.

17. Tuki pal si iño Jisus el mutamwauk in luti ā fwak, Auliyuk: tu togusaī in kosao akurun tuku.

18. ¶ Ā Jisus ke el fwafwasyis mwe an Galili, el liye tamulel luo, Saimon pañpañ Piter, ā Andru met lel, eltal fulalik kwa mwea: tu eltal met kwa.

19. Ā el fwak nu seltal, Komtal fwas tukuk, ā ña fwa orek umtal komtal kwa met.

20. Ā kitin misiñi eltal likiye ok, ā fwas tukol.

21. Ā ke el šom kutu nu met, el liye luo pe tamulel, Jemes nutin Zebedi, ā Jon met lel, in oaku oelul Zebedi papa tumaltal, onon ok lalos : ā el pañ loltal.

22. Ā kitin misiñi eltal aliki oaku ā papa tumaltal, ā fwas tukol.

23. ¶ Ā Jisus el fwafwasyis yin nu kemwu Galili, lotoiuñ in lolñok lalos, ā luti mwo ša-šu lun togusaï, ā kela mas e nu kemwu, ā atuk nu kemwu yurin metu.

24. Ā an Siria nu kemwu loñ puñal ; ā elos wis nu yurol nu kemwu šu mas ke kutenu mas, ā mwaiok, ā elos sũ musin devil, ā musin alwet, ā mas matoltol ; ā el oralosyuk in kela.

25. Ā met puspis tukeni fwas tukol Galili mi, ā Dekapolis, ā Jerusalem, ā Judea, ā likin yeno Jordan.

ŠAPTER V.

AKE el liye met puspis tukeni, el fwasiuk nu fwin eolu : ā ke el mutu, met tumal lutlut elos tuku nu yurol : 2. ā el mañalik, ā luti nu selos, fwakañ, 3. Inši mwowo elos šu sigasrup in ñun : tu togusaï in kosao ma lalos.

4. Inši mwowo elos šu asor : tu elos fwa parak.

5. Insi mwowo elos šu fwokpap: tu fwalu fwa ma lalos.

6. Inši mwowo elos šu musinsral ā malu kin ma mwowo: tu elos fwa kūp.

7. Inši mwowo elos šu pakomutu: tu a fwa pakomutu ma lalos.

8. Inši mwowo elos šu nasnas in n̄un: tu elos fwa liye God.

9. Inši mwowo elos šu oru in misla: tu pañ-pañ elos tulig nutin God.

10. Inši mwowo elos šu orek ma mwowo ke met kolya alos: tu togusaī in kosao ma lalos.

11. Inši mwowo komwos, ke met kaskas ko nu šumwos, ā kolyaī komwos, ā kaskas ko nu kemwu nu šumwos, tiu payi, tu komwos met luk.

12. Komwos eñunak, ā inši mwowo lanu: tu ma lulap mwo lomwos in kosao: tu ou iñi elos kolyaī met palu šu mutu met šumwos.

13. Komwos sol lun fwalu: ā sol fwin tiu emak, fuka soleye? ma tuko kolukla, ā sisila, ā loñyu nu ye niin metu.

14. Komwos kalem lun fwalu. Siti si mutu fwin eola, koflanu mwukunla.

15. Met elos tiu akosiuk lamu, ā filiyē on ye tupu, tu on ke sikon lamu; ā kofleuk nu kemwu in lomwu.

16. Šuñ kalem lomwos in tolāk ye mutun metu, tu elos fwa liye me orekma mwo lomwos, ā oru mwo lanu nu sin Papa tumomwos in kosao.

17. ¶ Tiu nunku mu tu n̄a tuku in kana-

owisla ma šap, ā ma palu : nā tiu te kanaowis, nā te oru in payi.

18. Tu payinu nā fwak nu šumwos, Nu ke kosao ā fwalu šomla, sie akul sisik ā sie nār-nār lun me šap koflanu wañinla, nu ke ma nu kemwu orek payi.

19. Ke ma iñi el šu kanawis sie me šap srik liki nu kemwu iñi, ā fwa luti nu sin met ou iñe, pañpañ el srik liki in togusaï in kosao : ā el šu oru ā luti mao, pañpañ el yok in togusaï in kosao.

20. Tu nā fwak nu šumwos, Tu mwo lomwos fwini tiu yok liki ma lun met šim ā met Farisi, komwos koflanu ilyuk nu in togusaï in kosao.

21. ¶ Komwos loñ ma matu fwak unet, Nik kom akmus : ā met šu akmus el šenšen ke ma nununku : 22. ā nā fwak nu šumwos, Tu met šu koskusok sin met lel ke wañin ma sripsi, el fwa šenšen ke ma nununku : ā met šu a fwak nu sin met lel, Reka, el fwa šenšen ke mwolil : ā met šu a fwak, Kom lalfon, el fwa šenšen ke e in hell.

23. Ke ma iñi kom fwini usi kiše lom nu in lāñ, ā iño kom esamak tu ma lium kutu ma alaii kom ; 24. likiye iño kiše lom ye mutun lāñ, ā šom ; met kom eumwela met lium, ā tufwa tuku ā šuñ kiše lom.

25. Kitin misiñi kom eumwela met añañ lom, ke kom oelul fwas inganek ; fwini tiu ou

iñi kutu pal met añañ es komyuñ nu sin met nununku, ã met nununku es komyuñ nu sin rošo, ã sis komyuñ nu in prison.

26. Payinu ña fwak nu šum, Kom koflanu fwala liki mao, nu ke kom mol ma nu kem-wu nu ke kitin ma sisik.

27. ¶ Komwos loñ ma matu fwak umet, Nik kom kosro.

28. Ā ña fwak nu šumwos, Met šu ñetañ nu sin mutan ã luñši fwas nu yurol ; el orek kosro nu sel tari inšiel.

29. Ā mutom leyut fwini orek kom koluk, tipella mao ã sista liki kom : tu mwo nu šum tu sie monum mišalla, ã tiu monum nu kem-wu sisila nu in hell.

30. Ā la pom leyut fwini ore kom koluk, pakala mao, ã sista liki kom : tu mwo nu šum tu sie monum mišalla, â tiu monum nu kem-wu sisila nu in hell.

31. Ma fwak met, Met šu sista mutan kiël, lela lun šuñ nu sel me šim lun sisila.

32. Ā ña fwak nu šumwos, Tu met šu sista mutan kiël, el fwini tiu kosro, el ora'l lun met kosro : ã met šu payuk el šu sisila, el orek kosro.

33. Siefwil pe, komwos loñ ina matu fwak umet, Nik kom šifwanu kiate kom, ã kom tufwa akfwolye kas lom nu sin Jeova.

34. Ā ña fwak nu šumwos, Nik komwos sranu fulak : tiu nu ke kosao ; tu me mutu lun

God : 35. tiu nu ke fwalu ; tu me fwolkin nien ; tiu nu ke Jerusalem ; tu siti sin Togusa lulap.

36. Nik kom fulak šiufum, tu kom koflanu oru sugo aun šiufum in fwosfwos ā sralsral.

37. Ā lela kaskas lomwos, Aok, aok ; Mo, mo : tu kutenu ma fwın yok liki ma iñi, koluk.

38. Komwos loñ ma fwak met, Muta topkin muta, â mwis topkin mwis : 39. ā ña fwak nu šumwos, Tu komwos tiu asikeli ke ma koluk : ā met šu tokoilik olum leyut, siefwil forla nu sel lesi.

40. Ā sienu met fwın luñši oru nu šum nu ke nununku ā esla nuknuk lū lom, lela lun es pe nuknuk lik.

41. Ā met šu kaifwi kom in fwas nu ke mail si, kom oelul fwas nu ke luu.

42. Šuñ nu sel šu siyuk šum, ā met šu asroa kom nik kom forla luk el.

43. Komwos loñ tu ma fwak met, Mwo kom luñšom met kawuk lom, ā sruñu met lokwalok lom : 44. ā ña fwak nu šumwos, Mwo komwos luñši met lokwalok lomwos, kaskas mwo nu selos šu kaskas ko nu šumwos, oru mwo nu selos šu sruñe komwos, ā siyuk alos sin God šu orek ma koluk nu šumwos, ā kolyai komwos ; 45. tu ou iñi komwos fwa tulig nutin Papa tumoinwos šu in kosao : tu El oru fwat lal in sikyuk on ke koluk ā ke

mwo, ā El sipamu auf on ke payi ā on ke sito.

46. Tu komwos fwin luñšomwos elos šu luñselos komwos, mea mol lomwos? ya met rošo elos tiu ou iñi?

47. Ā komwos fwin paiñ met liumwos muge-nu, mea yök šumwos? ya met rošo elos tiu ou iñi?

48. Tu ou iñi mwo komwos šumwosm-wos lanu, ou Papa tumomwos šu in kosao šumwosm-wos lanu.

ŠAPTER VI.

KOMWOS liauñ in tiu oru ma payi lomwos: fwin ou iñi Papa tumomwos šu in kosao el tiu siot me mol lomwos.

2. Ke ma iñi ke kom oru kīte, tiu ugug ye mutom, oanu met mwošounkas in imwen lolñok ā in inganeku, tu met kaksakin olos. Payinu na fwak nu šumwos me mol lalos.

3. Ā ke kom orek kīte, nik la pom lesi etu ma la pom leyut oru: 4. tu kīte lom fwa lukla: ā Papa tumom šu liye in lukla, el šifwanu fwa mol nu šum lemtulaiuk.

5. Ā ke kom pre, kom tiu oanu met mwošounkas: tu elos luñselos pre ke elos tu in imwen lolñok ā in srumwosrik inganek, tu met fwa liye'los. Payinu ña fwak nu šumwos, Me mol lalos.

6. Ā kom, ke kom pre, iliuk nu in fukil šum,

ã ke kom kaliye mutun oaoa lom, pre nu sin Papa tumom šu in lukla ; ã Papa tumom šu liye in lukla, el fwa mol nu šum lemtulaiuk.

7. Ā ke komwos pre, nik komwos enutnut oanu met pegan : tu elos nunku mu enut el loñ tu elos kaskas ka puspis.

8. Ke ma iñi komwos in tiu ou elos : tu Papa tumomwos el etu ma komwos luñšomwos met, komwos siyuk sel tuk.

9. Ke ma iñi komwos pre ou iñi : Papa tumus šu in kosao, E'los oal payi.

10. Togusaï lalos tuku. Orek ma nu fwalu, ou elos oru in kosao.

11. Kite kit len si iñi ma kut moño misiñi.

12. Ā nunok munas nu šes ke ma koluk las, oanu kut nunok munas sin met šu orek ma koluk nu šes.

13. Ā tiu kol kit kut in mel, ã es kit la liki ma koluk. Tu togusaï lalos, ã ku, ã mwolanu, ma patpat. Amen.

14. Tu komwos fwin nunok munas sin met ke ma koluk lalos, ouyape Papa tumomwos in kosao el fwa nunok munas ke ma koluk lomwos.

15. Ā komwos fwin tiu nunok munas sin met ke ma koluk lalos, ouyape Papa tumomwos el fwa tiu nunok munas ke ma koluk lomwos.

16. Ā ouyape, ke komwos lãlo, tiu oanu met mwošounkas, efwal : tu elos akkolukye muta-

los, tu met in liye elos la lālo. Payinu nā fwak nu šumwos, Me mol lalos.

17. Ā kom, ke kom lālo, mosuela šiufwom, ā tanla mutom; 18. Tu kom lālo tiu nu sin metu, tu nu sin Papa tumom šu in lukla: ā Papa tumom šu liye in lukla, el fwa šiot mol nu šum lemtulaiuk.

19. ¶ Tiu likiye ma mwo lomwos on fwalu, yin mwotil ā rus koñla, ā yin met pusupas konaoselik ā puse: 20. ā likiye ma mwo lomwos in kosao, yin mwotil ā rus tiu koñla, ā yin met pusupas tiu kanaoselik ā tiu puse: 21. Tu yin ma mwo lomwos on we, ouyape yin nūnumwos on we.

22. Mutu kalem lun mano: ke ma iñi mutom fwon mwo, monum nu kemwu tiñtiñinu ke kalem: 23. ā mutom fwon koluk, monum nu kemwu tiñtiñinu ke los. Ke ma iñi fwon kalem in kom los, los iñi yok fuka!

24. Wañin met oru nu sin leum luo: tu el fwa sruñu sie, ā luñši sie; ku el fwa sruk sie, ā sisle sie. Komwos koflanu oru nu sin God ā mammon.

25. Ke ma iñi nā fwak nu šumwos, Tiu nuku mu mol lomwos, ma komwos a moño, ā ma komwos a nim; ā tiu monumwos ma komwos a nukomañ. Ya mol tiu mwo liki me moño, ā mano ku nuknuk?

26. Liye mwon yin eñyeñu: tu elos tiu eoki, ā tiu kosrni, ā tiu ti mu in lomwu: ā Papa

tumomwos in kosao el kit alos. Ya komwos tiu mwo luk elos ?

27. Šu šumwos ke nunkauk fwa ku in orek komwos fulat oanu kubit si ?

28. Ā efwo komwos ku nunku ke nuknuk ? Liye kiuf in ima si, elos kapak ma fuka ; elos tiu orekma, ā tiu isap : 29. ā nā fwak nu šumwos, Tu Solomon, ke ma nu kemwu mwo lal, el tiu yinla oanu sie selos.

30. Ā God el fwın akkapye ma mwo in ima si, tu on misiñi, ā lutu sisle in fwunyou, ya el tiu oru nu šumwos yok liki, we komwos lalalfuñi ma sisik ?

31. Ke ma iñi komwos tiu nunkauk, fwakañ, Mea kut a moño ? ku Mea kut a nim ? ku Pia ma kut a nukomañ ?

32. (Tu met pegan elos šukuk ma nu kemwu ma iñi :) tu Papa tumomwos in kosao el etu tu ma nu kemwu iñi mwo nu šumwos.

33. Ā met komwos šuk nu togusaı lun God, ā ma payi lal ; ā ma nu kemwu ma iñi fwa šuñ pe nu šumwos.

34. Tu ou iñi tiu nunku mu nu lutu : tu lutu fwa nunku kutu ma lutu. Tari ma koluk len si.

ŠAPTER VII.

KOMWOS tiu nununku, tu met a tiu nununke komwos.

2. Tu nununku ma komwos nununku ka,

met a fwa nununke komwos ou iñi ; me srigusok ma komwos sriki ka, ma iñi met fwa srike pe nu šumwos.

3. Ā efwo kom ku liye kutkut in mutun lium, ā tiu nunku mu šak lulap in mutom ?

4. Ka fuka kom fwak nu sin met lium, Mwo ña esla kutkut liki in mutom ; ā liye, šak lulap in mutomwun ?

5. Kom mwošounkas, met kom sisle šak liki in mutom ; ā na kom fwa liye mwo in esla kutkut liki in mutun lium.

6. Tiu šuñ kutu ma mutal nu sin kosro ñaliñul, ā tiu sisle mwek lomwos nu ke kosro pig, tu elos fwa fwolkeye ye nialos, ā elos fwa forla ñalis komi.

7. Siyuk, ā fwa kite komwos ; šuk, ā komwos fwa konoiook : tomwolak, ā fwa igakla nu šumwos : 8. tu met nu kemwu šu siyuk es ; ā el šu šuk konoiook ; ā šu tomwolak ma igakla nu sel.

9. Ka met šu šumwos, tulig nata fwini siyuk bred, el fwa šuñ eot nu sel ?

10. Ka el fwini siyuk ik, el a šuñ nu sel serpent ?

11. Na komwos met koluk, fwini etu fuka in šuñ ma mwowo nu sin tulig nutomwos, Papa tumomwos šu in kosao el fwa šuñ mwo yok fuka nu selos šu siyuk sel ?

12. Ke ma iñi ma nu kemwu komwos luñšomwos, met in oru nu šumwos, komwos oru

ouyape nu selos: tu ou iñi manu ā met palu.

13. Komwos iliuk mutun kol ou sriksrik; tu mutun kol sralap, ā inganek sralap pailiknu, ma kol nu yin koluk lanu, ā met puspis iliuk nu we.

14. Tu mutun kol ou sriksrik ā inganek ou sriksrik, ma kol nu yin mol; ā met pu konoiook mao.

15. Liauñ met palu sito, šu tuku nu yuromwos in nuknuk lun šip, ā inšielos kosro wolf konaosten.

16. Komwos fwa etalos ke fwako lalos. Ya met elos eseni grep ke mu, ā fig ke kokol?

17. Ou iñi šak mwo nu kemwu isūs fwako mwo; ā šak koluk isus fwako koluk.

18. Šak mwo koflanu isûs fwako koluk, ouyape šak koluk koflanu isūs fwako mwo.

19. Šak e nu kemwu fwin tiu isūs fwako mwo pokiye iguri, ā sisle nu in e.

20. Ke ma iñi komwos eta'los ke fwako lalos.

21. ¶ Tiu met nu kemwu šu fwak nu sik, Leum, Leum, elos fwa iliuk in togusaï in kosao; tu el šu oru ma Papa tumuk in kosao el luñsel.

22. Met puspis fwak nu sik in len si iño, Leum, Leum, ya kem tiu kaskas in ěum? ā in ěum kem sisle devil? ā in ěum oru ma puspis ma šokuruk?

23. Ā na ña a fwak nu selos, Ña tiu ete

komwos ; fwala liki yu komwos šu orek ma koluk.

24. Tu ou iñi met nu kemwu šu loñ ma ña fwak iñi, ā oru mao, ña fwak el oanu met lalmetmet, šu muša lom sel on fwin eot : 25. ā auf kakla, ā sronot tuku, ā eñ tumi, ā fuñulye lomwu ; ā tiu iguri : tu muša fwin eot.

26. Ā met nu kemwu šu loñ ma ña fwak iñi, ā tiu oru, elos oanu met lalfon, šu muša lom sel on fwin puku : 27. ā auf kakla, ā sronot tuku, ā eñ tumi, ā fuñulye lomwu ; ā iguri : ā ma iñi iguri ma lulap.

28. Ā ma iñi te oru, ke Jisus el kaskas tari, met elos lut ke ma luti lal : 29. Tu el luti nu selos oanu kas pen, ā tiu oanu met šim.

ŠAPTER VIII.

KE el oatu fwin eolami, met puspis tukeni fwas tukol.

2. Ā liye, lepu si tuku ā šinakunal, fwakañ, Leum, kom fwin luñšom, kom ku in ore yu la in nasnas.

3. Ā Jisus el srałot paul, ā kali'lye, fwakañ, Ña ke, kom in nasnas. Ā kitin misiñi lepu si el nasnas.

4. Ā Jisus el fwak nu sel, Liauñ, nik kom fwak nu sin met ; ā fwas, ā luti komyuñ nu sin met tol, ā šuñ kiše ma Moses el šap, ke ma lo nu selos.

5. ¶ Ā ke Jisus el utiuk nu in Kepernaum,

met senturion el tuku nu yurin siyuk šel, 6. ā fwakañ, Leum, met kulaňšap luk on yin sik mas matoltol, keokinu.

7. Ā Jisus el fwak nu sel, Ā fwa tuku ā akkei el la.

8. Met senturion el tupokoañ ā fwak, Leum, ā tiu mwo, nik kom tuku nu fwin tukin ium sik : ā kom fwaknu, ā met kulaňšap luk fwa kela.

9. Tu ā met leum šukšuk si, met meun luk akkos yu : ā ā fwak nu sin sie, Šom, ā el šom ; ā nu sin sienu, Tuku, ā el tuku ; ā nu sin met kos luk, Oru ma iñi, ā el oru.

10. Ke Jisus loñ, el lut, ā fwak nu selos šu fwas tukul, Payinu ā fwak nu šumwos, Ā tiu konoiook ma lalalfuñi lulap ou iñi, mo, tiu in Israel.

11. Ā ā fwak nu šumwos, Tu met puspis fwa tuku yin fwatu takmu we ā yin fwatu tili we, ā elos fwa mutu yurin Ebream, ā Aisak, ā Jakob, in togusañ in kosao.

12. Ā tulig lun togusañ fwa sisila nu yin los liki losu : ā nu iño fwa tuñ ā āñorñor in mwuse.

13. Ā Jisus el fwak nu sin met senturion, Fwasot ; ā oanu kom lalalfuñi a fwa oru nu šum. Ā kitin mišini met kulaňšap lal el kela ke auu si iñi.

14. ¶ Ā ke Jisus el ilyuk nu in lom sel Piter, el liye nine kien mutan kiel onu, ā mas fwol.

15. Ā el kalye paul, ā mas fwol wañinla luk el: ā el tukakak, ā oru nu Sel.

16. Ā ke eukela, elos wis nu yurol met pus-pis šu musin devil: ā el sisle n̄un liki ke pusral, ā akkei elos la nu kemwu šu mās:

17. Tu oru ma payi ma Isaias met palu el polyi, fwakañ, El šifwanu srukak ma kolukla las, ā wisla mas las.

18. ¶ Iñi ke Jisus el liye met puspis apnula-ni, el šap in šom nu lefwalo.

19. Ā sie met šim el tuku, ā fwak nu sel, Met luti, n̄a ke fwas tukum yin nu kemwu kom fwas nu we.

20. Ā Jisus el fwak nu sel, Kosro foks inluf selos, a mwon yin eñyeñu auñ selos; ā Mwen nutin met wañin an šiufwel on nu we.

21. Ā sienu sin met tumal lutlut el fwak nu sel, Leum, lela n̄a šom pukinye papa tumuk met.

22. Ā Jisus el fwak nu sel, Fwas tukuk; ā lela met miši pukinye met miši lalos.

23. Ā ke el sroauk nu fwin oaku, met tumal lutlut elos sroauk tukul.

24. A liye, eñ lulap tuku nu mwea, oanu tu nuamwot afwunla oaku: ā el motulnu.

25. Ā met tumal lutlut elos tuku, ā oksalak, fwakañ, Leum, moli kit la: kut a miši.

26. Ā el fwak nu selos, Efwo komwos ku ša-ñeñ, we komwos lalalfuñi ma sisik? Na el tukakak, ā igul eñ ā mwea; ā iñi mis lanu.

27. Ā met elos lut, fwakañ, We met measi, tu eñ ã mwea aksol !

28. ¶ Ā ke el tuku lefwalo, yin met Gadara mutu we, iño met luo musin devil šunol, eltal fwase liki inkulyuk mi, koskusok akinu, oanu tu wañinu met fwas alukela nu we.

29. Ā liye, elos wowoyuk, fwakañ, Mea kut oru nu šum, Jisus, Mwen nutin God ? ya kom tuku nu yinu in akkolukye kit met pal si ?

30. Ā lūsi lalos un kosro pig si ma puspis moño we.

31. Ā devil elos pre siyuk sel fwakañ, Kom fwini sis kit la, lela kut in šom nu in un kosro pig.

32. Ā el fwak nu selos, Fwala. Ā ke elos fwas liki tari, elos šom nu in un kosro : ã liye, un kosro nu kemwu oatu ma keku nu yin lual mwea, ã elos miši nu in kofo.

33. Ā elos šu liye'losyuñ kaiñla, ã šom nu yin siti, ã fwakak ma nu kemwu, ã kutu ma oru nu sin met musin devil.

34. Ā liye, nu kemwu mutu yin siti elos fwas liki šunol Jisus : ã ke elos liye'l, elos pre siyuk sel in fwala liki an selos.

ŠAPTER IX.

AEL sroauk nu fwini oaku, ã kolot, ã tuku nu yin siti sel.

2. Ā liye, elos wis nu yurol sie met mas ma-

toltol, on fwın kũlus si : ā Jisus liye lalalfuñ-olos, el fwak nu sin met mas matoltol, Mwen, eñunak ; ma koluk lom nunok munas šum.

3. Ā liye, kutu sin met šim fwak inšielos, El enum.

4. Ā Jisus etu nunka'los, el fwak, Efwo komwos ku nunku ma koluk inšiumwos ?

5. Ka šu a fusas liki in fwak, Ma koluk nunok munas nu šum ? ku fwak, Tukakak, ā fwas.

6. Ā tu komwos fwa etu, tu Mwen nutin met ma ku lal on fwalu in nunok munas ke ma koluk (na el fwak nu sin met mas matoltol,) Tukakak, srukak kũlus kium, ā fwas nu in lom šum.

7. Ā el tukakak, ā šom nu in lom sel.

8. Ā ke met puspis tukeni liye elos šañeñ ā kakšakin God, šu šuñ ku ou iñi nu sin metu.

9. ¶ Ā ke Jisus šom liki an si iñi, el liye met si, el Mattu, el mutu imwen met rošo : ā el fwak nu sel, Fwas tukuk. Ā el tuyuk, ā fwas tukol.

10. Ā ma te oru, ke Jisus el foñla nu ke tebel in lomwu, liye, ma puspis met rošo ā met koluk elos tuku ā foñla nu yurol ā met tumal lutlut pe.

11. Ā ke met Farisi liye, elos fwak nu sin met tumal lutlut, Efwo met luti lomwos ku mutu moño yurin met rošo ā met koluk ?

12. Ā ke Jisus el loñ el fwak nu selos, Met

ku elos tiu enenu met šatal, tu met mas mu-genu.

13. Ā komwos šom ā lutlut ke ma iñi fuka, Ña luñsik pakomutu, ā tiu kiše: tu ña tiu tuku in pañon mu met payi, tu met koluk in auliyuk.

14. Na met lutlut lal Jon elos fwas nu yurol, fwakañ, Efwo kut ku ā met Farisi lālo pal puspis, ā met lutlut lom tiu lālo?

15. Ā Jisus el fwak nu selos, Ya tulig in fukil nutin met pusla elos asro ke met pusla mutu yurolos? ā len a fwa tuku, ke met pusla el šom luk elos, ā na elos lālo.

16. Wañin met likiye ipen nuknuk šašu nu ke nuknuk ma; tu ma fliye nakla esla kute iki nuknuk, ā muša yokoilik.

17. Ouyape met tiu fliye wain šašu nu in šifwa matu, fwini ou iñi šifwa fogölik, ā wain širorla, ā šifwa mušalšala: ā elos fliye wain šašu nu in šifwa šašu, ā eltal mwo.

18. ¶ Ke el kaskas kutu ma iñi nu selos, liye, sie leum tuku nu yurol, ā šinakunal, fwakañ, An nutig el miši iñi: ā fwasu ā likiye pom on fwel, ā el fwa mol.

19. Ā Jisus el tuyuk ā fwas tukul, ā met tumal lutlut pe.

20. Ā liye, sie mutan, šu musin sa ke yiu sie-ñul-luo, el tuku tukul, ā kalye siske nuknuk lal: 21. Tu el fwak inšiel, Ña fwini kal-yanu nuknuk lal, ña fwa mol.

22. Ā Jisus el tapulla ; ā ke el liye'l, el fwak, An, eñunâk ; lalalfuñi lom ore kom in kela. Ā mutan si el kela ke auu si iñi.

23. Ā ke Jisus el tuku nu in lom sin leum, ā liye met ušuk sisik ā kutenu met šaša, 24. el fwak nu selos, Sesekla ; tu mutan fwus el tiu miše, ā el motul. Ā elos isasinkusa.

25. Ā ke met elos illa, el ilyuk, ā el es paul, ā mutan fwus el tukakak.

26. Ā ma iñi "sulkakin yikelik nu fwal si iño nu kemwu.

27. ¶ Ā ke Jisus el šom liki an si iñi, met kun muta luo fwas tukol, wowoyuñ, â fwakañ, Mwen nutin Devid, pakomutetalu.

28. Ā ke Jisus el utyuk nu in lomwu, met kun muta luo tuku nu yurol : ā Jisus el fwak nū seltal, Ya komtal lalalfuñi tu ña ku in oru ma iñi ? Eltal fwak nu sel, Ao, Leum.

29. Na el kalye mutaltal ; fwakañ, Ma nu šumtal oanu komtal lalalfuñi.

30. Ā mutaltal ñutalik : ā Jisus el fwakañ šumoseye nu seltal, Nik komtal oru nu sin met.

31. Ā ke eltal šomla, eltal sulkakunalik ma el oru nu fwal iño nu kemwu.

32. Ke elos šomla liki, liye, elos wis nu yurol met šiloñkas si musin devil.

33. Ā ke el sisle devil luk el, met šiloñkas el kaskas : ā met puspis tukeni elos lut, fwakañ, Met kut tiu liye ou iñi in Israel.

34. A met Farisi elos fwak, el sisla devil liki ke leum lun devil.

35. Ā Jisus el fwafwasyis nu in siti ā yin sisik nu kemwu met mutu we, luti in loln̄ok lalos, ā kaskas ma mwo šašu lun togusaī, ā kela mas e nu kemwu ā atuk nu kemwu yurin metu.

36. Ā ke el liye met puspis tukeni, el pakomutalos, tu elos mululla, ā fwaselik, oanu šip wañin met sropu.

37. Na el fwak nu sin met tumal lutlut, Ma puspis kapak masla orani wisak, ā pu met orekma; 38. tu ou iñi komwos pre nu sin Leum lun ma kapak masla, tu el fwa sipaot met in orekma nu yin kapak masla.

ŠAPTER X.

AKE el pañon mu met sie-ñul-luo tumal lutlut, el šuñ nu selos ku ke ñun fokfok tu elos in sis elos la, ā in kela mas e nu kemwu ā atuk nu kemwu.

2. Ā ělos ou iñi lun met šap sie-ñul-luo: Masi metu Saimon šu pañpañ Piter, ā Antru met lel; Jemes nutin Zebedi, ā Jon met lel; 3. Filip, ā Bartolomu; Tomas, ā Mattu met rošo; Jemes nutin Alfeus, ā Lebbeus, ě mwulal Taddeus; 4. Saimon met Kenan, ā Judas Iskariot, el šu tukakunulak.

5. Sie-ñul-luo iñi Jisus el sipaot, ā oru nu selos, fwakañ, Nikmit fwas nu inganek lun

Met pegan â nikmit ilyuk nu yin siti lun met Simaritan.

6. Tu mwo liki šom nu yurin šip t̄ala lun sou lun Israel.

7. Ā, ke komwos šom, luti fwakañ, Togusañ in kosao akurun.

8. Oru met mas in kela, met lepu in nasnas, met miši in molyuk, sista devil liki : komwos esla ke tiu mol, kitala ke tiu mol.

9. Tiu fliye gol, ā silver, ā bras in atro lomwos ; 10. tiu nuk ke fwafwasyis, tiu koat luo, tiu faluk, tiu sikal ; tu mwo in šuñ me mol nu sin met orekma.

11. Komwos fwini ilyuk yin siti ā yin sisik met mutu we, siyuk šu mwo yinu ; ā mutu we nu ke komwos šomla.

12. Ā ke komwos ilyuk nu in lomwu, tañ mu.

13. Ā lom fwini mwo, misla lomwos on fwe : ā fwini tiu mwo, lela misla lomwos in foloko nu yuromwos.

14. Ā sienu met šu tiu es komwos, ā tiu loñ kas lomwos, ke komwos šom liki lom ku siti si iñi, fotoñla fok ke niumwos.

15. Payinu na fwak nu šumwos, Fwal Sodom ā Gomorra mwo liki siti si iño in len ošun.

16. ¶ Liye, ña sipe komwos la oanu kosro šip nu yurin kosro wolf : tu ou iñi mwo komwos lalmetmet oanu serpent, ā oa oanu muli oa.

17. Ā sismouk metu : tu elos fwa es komwos yuk nu ke mwolin papu, â elos fwa sriñil komwos in lolñok lalos ; 18. ã elos fwa wis komwos yuk nu ye mutun leum ã togusa ke ña, ke ma lo lain elos ã Met pegan.

19. Ā ke elos es komwosyuñ, tiu nunkauk kutu ã fuka ma komwos a fwak ; tu ña fwa šiot nu šumwos kutu ma komwos a fwak ke auu si iño.

20. Tu tiu komwos a fwak, ã Ñun lun Papa tumomwos el fwak in komwos.

21. Ā met lel fwa ašuñ met lel nu ke miši, ã papa ašuñ tulig : ã tulig elos tuyuk lain papa nine, ã ora'los nu ke miši.

22. Ā met e nu kemwu fwa sruñe komwos ke êk ; ã el šu oru mwo nu tuk fwa mol.

23. Ā ke elos kolyaï komwos yin siti si iñi, komwos kaiñ la nu sienu : tu payinu ña fwak nu šumwos, Komwos tiu fwas tari nu yin siti in Israel, nu ke Mwen nutin met tuku.

24. Met tuma lutlut el tiu fulat liki met luti, ã met kulanšap tiu fulat liki leum lal.

25. Tarinu tu met tuma lutlut oanu met luti lal, ã met kulanšap oanu leum lal. Elos fwini pañpañ met fwunmet Beelzebub, ya yok liki elos pañpañ pe kutu sin sou lun met fwunmet ?

26. Tu ou iñi tiu šañeñ selos, tu wañin kutu ma afne, a fwa tiu igasla ; ã mwukin, a fwa tiu etauk.

27. Ma ña fwak nu šumwos in los, komwos

kaskas in kalem : ā ma komwos loñ in sreumwos, komwos fwakot on fwın mañon lomwu.

28. Ā tiu sañeñ selos šu uniye mano, ā tiu ku in uniye ñun : ā mwo liki šañeñ sel šu ku in kanaosla ñun ā mano pe in hell.

29. Ya met tiu kukakin kitin mwon luo ke kitin muni sisik ? ā sie fwın putati nu in foko Papa tumomwos el liauñ.

30. Ā aun šiufumwos nu kemwu el oakla.

31. Ke ma iñi komwos tiu šañeñ ; tu komwos mwo liki kitin mwon sisik puspis.

32. Tu ou iñi met sinu šu fwak yū yuk ye mutun metu, ouyape ña fwa fwakalak ye mutun Papa tumuk šu in kosao.

33. Ā sienu met šu lafwekin yu ye mutun metu, ña ouyape fwa lafwekunal ye mutun Papa tumuk šu in kosao.

34. Tiu nunku mu tu ña tuku in sipamu misla on fwalu : Na tiu tuku in sipamu misla, tu kutlas.

35. Tu ña tuku in oru met si lain papa tumal, ā tulig mutan lain nine kīal, ā tulig talap lain nine talupal.

36. Ā met lokwalok lun met in sou lal.

37. El šu luñši papa ā nine yok liki yu, tiu mwo nu sik, ā el šu luñši mwen ā an yok liki yu, tiu mwo nu sik.

38. Ā el šu tiu es šaksiñ sugo lal, ā fwas tukuk, tiu mwo nu sik.

39. El šu konoiook mol lal fwa tūla mao : ā el šu tūla mol lal keik, fwa konoiook mao.

40. ¶ El šu es kom, es yu mi ; ā el šu es yu mi, es al šu sipe yu mi.

41. El šu es met palu in ēl met palu, fwa es mol lun met palu ; ā el šu es met payi, in ēl met payi, fwa es mol lun met payi.

42. Ā el šu fwa nime sin sie ma sisik luk alein kof eou si in ēl met tuma lutlut, payinu nā fwak nu šumwos, me mol lal fwa tiu tūla.

ŠAPTER XI.

AMA iñi te oru ke Jisus el šap tari nu sin met sie-nūl-luo tumal lutlut, el šom in luti ā in kaskas yin siti selos.

2. Ā ke Jon el loñak in prison me orekma lun Kraist, el sipaot met luo tumal lutlut, 3. ā fwak nu sel, Ya kom el šu a tuku, ku kem a šuk sienu ?

4. Jisus el tupokoañ ā fwak nu seltal, Fwala ā siefwil pe luti nu sel Jon ma komtal loñ ā liye : 5. met kun elos liye, ā met ul elos fwas, ā met leper nasnas, ā met siloñkas loñ, ā met miši molyuk, ā met sigasrup elos loñ ma mwo šašu.

6. Ā inši mwowo el šu tiu tugulkil keik.

7. Ā ke elos šomla, Jisus el mutamwauk in fwakul Jon nu sin met puspis tekeni, Mea komwos šom nu yin mesis in liye ? Ya a sugo kususus in eñyeñu ?

8. Ka mea komwos šom in liye? Ya met si nukomañ nuknuk mwowo? liye, elos šu nukomañ ma mwowo mutu in lom sin togusa.

9. Ka mea komwos šom in liye? Ya met palu si? aok, ña fwak nu šumwos, ã yok liki met palu si.

10. Tu el iñi met si elos šimisla met, Liye, ña sipu met šap luk ye mutom, el šu akou inek lom ye mutom.

11. Payinu ña fwak nu šumwos, Wañin mutan oswela met yok luk el Joñ Baptist: ã el su srikla liki in togusañ in kosao yok luk el.

12. ã ke len lun Jon Baptist nu iñi met elos oigusiuk nu in togusañ in kosao, ã elos kenu fwas nu we.

13. Tu met palu nu kemwu ã manu elos pol-yi nu ke Jon.

14. ã komwos fwini kenu etu mao, El iñi Elaias šu a tuku.

15. El šu sra in loñ, lela lun loñ.

16. ¶ ã fwil si iñi oanu mea? Oanu tulig mutu yin kutakot, ã elos pañonmu asouk lalos,

17. ã fwakañ, Kem nigaruru nu šumwos, ã komwos tiu srosro; kem usuk sisik nu šumwos, ã komwos tiu ašor.

18. Tu Jon el tuku tiu moño ã tiu nim, ã elos fwak, Devil yurol.

19. Mwen nutin met el tuku moño ã nim, ã elos fwak, Liye met kain moño, ã nim wain,

met wiyen met rošo ā met koluk. Ā Lalmetmet el payi ke tulig natal.

20. Na el mutamwauk in kaiyuk nu sin siti, yin El orek menmen puspis, tu elos tiu au-liyuk.

21. We nu šum, Koresin! we nu šum Bet-saida! tu fwin orek menmen lulap yin Tair ā Saidon met, oanu oru nu šumtal, iñi eltal au-liyuk ma lulap in nuknuk mwa šeñšeñ ā apat.

22. Ā ña fwak nu šumtal, An Tair ā Saidon eltal mwo liki komtal in len ošun.

23. Ā kom an Kapernaum orauk ma fulat in kosao, fwa utuki nu in hell: tu fwin orek menmen lulap nu in Sodom met oanu oru nu šum iñi, Sodom tiu wañinla nu ke len si iñi.

24. Tu ña fwak nu šumwos, Tu an Sodom mwo liki kom in len ošun.

25. ¶ Ke pal si iño Jisus el tupokoan ā fwak, Ña kulu nu šum, Papa, Leum in kosao ā fwalu, tu kom mwukunla ma iñi liki met lalmetmet ā met liaten, ā igasañ mao nu sin kitin tulig.

26. Ao, Papa: tu ou iñi mwo on ye mutom.

27. Papa tumuk el kite yu ma nu kemwu: ā wañin nu met etu Mwen, tu Papa mugenu: ā wañin nu mēt etu Papa, tu Mwen mugenu, ā el pe Mwen a fwa igaselañ nu sel.

28. Fwasu nu yuruk, komwos nu kemwu šu totola ā fwinni, ā ña fwa šiot nu šumwos moñle.

29. Es srenenu luk on fwom, ā lutlut keik;

tu ña misle ā efwal inši: ā komwos fwa konoiook moñle in ñunumwos.

30. Tu srenenu luk mwonu, ā enu luk mula-la.

ŠAPTER XII.

KE pal si iño Jisus el fwas ke len sabbat sasla in ima korn si; ā met tumal lutlut elos musinsral, ā mutamwauk in lusla korn, ā in moño.

2. Ā ke met Farisi liye, elos fwak nu sel, Liye, met tumom lutlut elos orek ma tiu payi in oru ke len sabbat.

3. Ā el fwak nu selos, Ya komwos tiu rid kutu ma Devid el oru ke el musinsral, ā elos šu oelul; 4. fuka el ilyuk nu in lom sin God, ā moño bred luti, ma oul sel lun tiu moño, ā selos šu oelul, ā tiu oul nu sin met tol?

5. Ya komwos tiu rid in manu, fuka ke len sabbat met tol elos orekma in imwen tempel ā tiu koluk?

6. Ā ña fwak nu šumwos, Tu in an si iñi sie yok liki imwen tempel.

7. Ā komwos fwini etu fuka ma iñi, Ña luñsik pakomutu, ā tiu kiše, komwos a tiu lusla ma mwowou.

8. Tu Mwen nutin met el Leum lun sabbat.

9. ¶ Ā ke el šom liki an iño, el ilyuk nu in lolñok lalos: 10. a liye, met si ul lanu paul. Ā elos siyuk sel, fwakañ, Ya oul in kela ke

len sabbat ku tiu oul ? tu elos fwa kas lain ul.

11. Ā el fwak nu selos, Ka met šu yurom-wos nata sugo šip, ā el fwini putatla nu inlu-fu ke len sabbat, Ya el tiu sruki'lye ā sru-kak ?

12. Fuka met a mwo liki šip ? Tu ou iñi tiu oul in oru mwo ke len sabbat.

13. Na el fwak nu sin met si, Asreot pom. A el asroela ; ā kelanu oanu layenu.

14. ¶ Na met Farisi elos šom liki, ā tukeni kaskas lain ul, fuka elos fwa uni'lye.

15. Ā ke Jisus el etauk, el šifwanu šom liki an iñi : ā met puspis tukeni elos fwas tukul, ā el akkei'elos la nu kemwu ; 16. ā el mwulauñ nu selos tu elos in tiu fwakulak : 17. tu in payikin kutu ma Esaias met palu el fwak met fwakañ, 18. Liye tulig nutig, šu ña emun ; kulu nutig, nu sin šu ñunik luñkin ma lulap : ña fwa likiye ñunik on fwel, ā el fwa luti manu nu sin Met pegan.

19. El a tiu anwuk, tiu wowo ; ā wañin met loñ pusral inganeku.

20. A malok el a tiu koptalik, ā ma fofosiuk el a tiu kunla, nu ke el sipaot manu nu ke kutuñla.

21. Ā met pegan elos fwa lalalfuñi in el.

22. ¶ Na elos wis nu yurol sie musin devil, kunla mutal ā tiu kas : ā el ora'l in kela, oanu kunla ā tiu kas eltal liye ā kas.

23. Ā met nu kemwu elos lut, ā fwak, Ya el iñi tiu Mwen nutin Devid ?

24. Ā ke met Farisi elos loñ, elos fwak, El iñi tiu sisle devil liki, fwini tiu ke Beelzebub, leum lun devil.

25. Ā Jisus el etu nunka'los, fwak nu selos, Togusaï kemwu fwini šifwanu aes fwa wañinla ; ā siti nu kemwu ā lom elos šifwanu aes fwa tiu tu.

26. Ā Setan el fwini sisle Setan liki, el šifwanu aes ; fuka togusaï lal fwa tu ?

27. Ā ña fwini sisle devil liki ke Beelzebub, ke šu tulig nutom sisle luk elos ? ou iñi elos fwa nununke komwos, la payi ku sito.

28. Ā ña fwini sisle devil liki ke Ñunal God, na togusaï lun God tuku nu yurumwos.

29. Ka fuka met si ilyuk nu in lom sin met ku, ā kanaosla ma lal, el fwini tiu kopuriyawun met ku ? ā na el fwa kanaosla lom sel.

30. El šu tiu wi yu, el lain yu : ā el šu tiu wi yu wisani, el siselik.

31. Tu ou iñi ña fwak nu šumwos, Ma koluk ā ma enum nu kemwu God nunok munas sin metu ; ā ma enum lain Ñun Mutal, El tiu nunok munas sin metu.

32. Ā kutenu šu kaskas sie kas lain Mwen nutin met, God fwa nunok munas nu sel : ā el šu kaskas lain Ñun Mutal, El fwa tiu nunok munas nu sel, tiu nu fwalu, tiu nu fwal tuko.

33. La orek šak mwo, ā fwakol mwo ; ku orek šak koluk, ā fwakol koluk : tu kut etu šak ke fwako.

34. We fwil lun faipu ! komwos koluk, fuka kaskas mwo ? tu ke puspis inši, oalu kaskas.

35. Met mwo el wisla ma mwo lal liki niin tatū mwo lal ; ā met koluk wisla ma koluk lal liki niin tatū koluk lal.

36. Tu nā fwak nu šumwos, Tu mwusrulunkas nu kemwu ma metu fwak, elos fwa oraot in len ošun : 37. tu ke kas lom kom fwa payi, ā ke kas lom kom fwa sito.

38. ¶ Na kutu sin met šim [ā sin met Farisi elos tupokot, fwakañ, Met Luti, kut luñšes liye sie akul ke'um.

39. Ā el tupokoañ ā fwak nu selos, Fwil koluk ā kosro šuk sie akul ; ā wañin akul oru nu ka, ā akul siewunu lun Jonas met palu : 40. Tu oanu Jonas el mutu len tolu ā foñ tolu inšien luat ; ouyape Mwen nutin met el fwa mutu len tolu ā foñ tolu inšien fwalu.

41. Met Ninefa elos fwa tuyuk in olul lain fwil si iñi, ā lus el la ; tu elos auliyuk ke Jonas el kaskas ; ā liye, sie yinu yok luk el Jonas.

42. Kosoā yin eur el fwa tuyuk in olul lain fwil si iñi, ā lus el la ; tu el tuku nu tafwun fwale mi in loñ ma lalnetmet lun Solomon ; ā liye, sie yinu yok luk el Solomon.

43. Ke nūn fokfok el fwas liki met, el fwa-

fwasyis sasla an paoala, šuknu moñla, ā tiunu konoiook.

44. Na el fwak, Ña folokla nu in lom sik ña fwas we mi; ā ke el tuku, el konoiook puše, imom, ā mwonu.

45. Na el šom, ā wis kutenu ñun itkos koluk luk el, ā elos ilyuk ā mutu we: ma safla lun met šen koluk liki ma met. Ā ou iñi fwil koluk si iñi koluk pe tuk.

46. ¶ Ke el kaskas iñi nu sin metu, liye, nine ā met lel elos tu likin umwe, luñši in kaskas nu sel.

47. Na sie fwak nu sel, Liye, nine kīum ā met lium elos tu likin umwe, luñši in kaskas nu šum.

48. Ā el tupokoāñ ā fwak nu sin šu fwak nu sel, Šu nine kīuk? ā met šu likan?

49. Ā el sralot paol nu ke met tumal lutlut, ā fwak, Liye nine kīuk, ā met lik!

50. Tu met šu oru luñ lun Papa tumuk in kosao, elnu ma lik, ā louk, a kīuk.

ŠAPTER XIII.

L EN si iñi Jisus el fwas liki lomwu, ā mutu fwil meši.

2. Ā met puspis elos tukeni tuku nu yurol, ou iñi tu el sroauk nu fwil oaku, ā mutu; ā met puspis tukeni tu fwil meši.

3. Ā el kaskas ma puspis nu selos in pupul-yūki, fwakañ, Liye, met takunla, el šom in

takunalik: 4. ā ke el takunalik, kutu putatla nu pupaneku, a mwon elos tuku ā koñla maō.

5. Kutu putatla nu yin eoteot, srikla fok on we; ā kitin pal elos kapak, tu fok tiu lāl: 6. ā ke fwatu takak, elos paoala; ā tu wañin oka lalos, elos paoa lanu.

7. Ā kutu putatla nu ke kokol; ā kokol kapak, ā kupowiye masla.

8. Ā kutenu putatla nu in fok mwo, ā oswe fwako, kutu sie-fok ka, kutu on-ñul ka, kutu tol-ñul ka.

9. El šu sra in loñ, lela lun loñ.

10. ¶ Ā met lutlut elos tuku, ā fwak nu sel, Efwo kom ku kaskas nu selos in pupulyūki?

11. El tupokot ā fwak nu selos, Tu ma etukot nu šumwos in etu ma foñla lun togusaī in kosao, ā tiu etukot nu selos.

12. Tu el šu os ma lal, fwa šuñ kute pe nu sel, ā el fwa ma puspis ma lal: ā el šu wañin ma lal, fwa esla luk el nu kemwu ma lal.

13. Tu ou iñi ña kaskas nu selos in pupulyūki; tu liye, elos tiu liye; ā loñ, elos tiu loñ, ā elos tiu etu.

14. Ā in selos oru ma payi ma Esaias, met palu, el polyi fwak, Ke loñ komwos fwa loñ, ā fwa tiu etu; ā liye komwos fwa liye, ā ninukunlanu: 15. tu inšien met iñi ma upa, ā sralos matoltol, ā elos sruñulye mutalos; fwini tiu ou iñi kutu pal elos liye ke mutalos,

ã loñ ke sralos, ã fwa etu inši elos, ã fwa forla, ã ña fwa akkei elos la.

16. Æ inši mwowo mutomwos, tu elos liye : ã sreumwos, tu elos loñ.

17. Tu payinu ña fwak nu šumwos, Tu met palu ma puspis ã met payi elos luñselos in liye ma komwos liye, ã tiu liye ; ã in loñ ma komwos loñ, ã tiu loñ.

18. Ke ma iñi komwos loñ pupulyuk si lun met takunalik.

19. Ke kutenu loñ ma kas lun togusaï, ã tiu etu, na ma koluk si el tuku, ã tulakunla ma takunalik inšiel. El iñi el šu es fute nu ke pupaneku.

20. Æ el šu es fute yin eoteot, el iñi el šu loñ kas, ã kitin misiñi el inši mwowo in es mao :
21. ã wañin oka ke el, ã el oru kutu pal ; ã ke ma koluk ã kolya tuku ke kas, kitin misiñi el tugulkul.

22. El pe šu es fute yin kokol, el iñi el šu loñ kas ; ã inšie lanu fwalu, ã kutasrik lun gasrup sruukeni kas, ã el tiu fokla.

23. Æ el šu es fute yin fok mwo, el iñi el šu loñ kas, ã etu ; elnu oswe fwako, ã isūs, kutu sie-fok ka, kutu on-ñul ka, kutu tol-ñul ka.

24. ¶ El lute nu selos sie pe pupulyuk, fwa-kañ, Togusaï in kosao oanu met šu takunalik fute mwo in ima si lal : 25. ã ke met elos onnu motul, met lokwalok lal tuku ã takunalik tau kolweni wit, ã el šomla.

26. Ā ke sra kapak, ā oswe fwako, na tau elos kapak pe.

27. Na met kulanšap lun met kato tuku ā elos fwak nu sel, Leum, ya kom tiu takunalik fute mwo in ima si lom? efwo ku tau on ka?

28. El fwak nu selos, Met lokwalok el oru ma iñi. Met kulanšap elos fwak nu sel, Ya kom luñšom tu kem šom in šifwalosyuk?

29. Ā el fwak, Mo; tu ke komwos šifwalosye tau, komwos fušak wit oelulosyuk pe.

30. Lela in tukeni kapak nu ke šifweni: ā ke pal si šifweni ña tufwa fwak nu sin met kosrūni, Met komwos eseni nu sie tau, ā kapeni loseni in furelosyuk: ā komwos wiseni wit nu in imwen wit sik.

31. El luti nu selos sie pe pupulyuk, fwakañ, Togusaï in kosao oanu futin mustad, ma met si srukak, ā takunalik in ima si lal: 32. ma iñi srik liki fute nu kemwu; ā ke ma kapak, ma yok liki šak tasuk, ā oanu šak lulap kutu, oanu tu mwon yin eñyeñu elos tuku ā mutu on fwin le šaku.

33. El kaskas nu selos sie pe pupulyuk: Togusaï in kosao oanu me pulolak, ma mutan si es, ā mwukin in buket in flau tolu, nu ke pulolak kemwu.

34. Ma nu kemwu ma iñi Jisus el kaskas in pupulyuk nu sin met puspis tukeni; ā fwin tiu pupulyuk el tiu kaskas nu selos: 35. tu a fwa payikin ma met palu el polyi, fwakañ,

Ña fwa mañalik in pupulyūki; ña fwa fwa-kot kutu ma mwukmwuk ke mutamwauk fwalu nu iñi.

36. Na Jisus el sipalik met puspis tukeni, ā ilyuk nu in lomwu: ā met tumal lutlut elos tuku nu yurol, fwakañ, Luti nu šes pupulyuk lun tau in ima si.

37. El tupokot ā fwak nu selos, El šu takunalik fute mwo, Mwen nutin met: 38. Ima si, fwalu: fute mwo, tulig nutin togusaï: ā tau tulig nutin koluk: 39. lokwalok šu takunalo-selik, devil: šifweni, safla fwalu; ā met kos-rūni, lipufon.

40. Tu oanu ina tau šifweni ā fureuk in e; ouyape ke safla fwalu.

41. Mwen nutin met el fwa sipaot lipufon lal, ā elos esla liki togusaï lal ma nu kemwu ma tugulkul, ā elos šu orek ma koluk; 42. ā fwa sis elos la nu in fwunyu in e: ā iño fwa tuñnu ā ñañorñor.

43. Na met payi elos tufwa šaromromla oanu fwatu in togusaï lun Papa tumalos. El šu sra in loñ, lela lun loñ.

44 ¶ Siefwilpe, togusaï in kosao oanu ma mwo mwukunla in ima si; ma ke met si konoiook, el mwukmwuk, ā tu inšimwo ka, el šom kuko ma nu kemwu ma lal, ā mol ima si iño.

45. Siefwilpe, togusaï in kosao oanu met kutatot šu šukuk mwek mwowo; 46. ke el

konoiook mwek mwo yok lanu molo, el šom ā kuko ma nu kemwu ma lal, ā mol masi.

47. ¶ Siefwilpe, togusaī in kosao oanu kwa, ma met fulalik mwea, ā sruukeni kain in ik nu kemwu.

48. Ke tiñtiñinu, elos amakunak nu fwin me-ši, ā elos mutu, ā šifweni ma mwowo kea nu fwin oaku, ā sista ma koluk kea.

49. A fwa ou iñi ke safla fwalu: lipufon elos tumi ā eselik ma koluk liki ma payi, 50. ā fwa sis elos la in fwunyu in e: iño a fwa tuñnu ā ñañorñor.

51. Jisus el fwak nu selos, Ya komwos etu ma nu kemwu ma iñi? Elos fwak nu sel, Ao, Leum.

52. Na el fwak nu selos, Tu ou iñi met šim šu lalmetmet ma lun tugusaī in kosao, el oanu met kato, šu usi šašu ā matu liki tatū lal.

53. ¶ Ā ma te oru, ke Jisus el kaskas pupul-yuk iñi tari, el šom liki.

54. Ā ke el tuku nu yin sel, el luti nu selos in lolñok lalos, oanu tu elos lut, ā fwak, Ma ya lalmetmet, ā menmen lulap, met si iñi el es?

55. Ya el iñi tiu mwen nutin kapenter? kem tiu pañpañ nine kīel, Meri? ā ma lel, Jemes, ā Joses, ā Saimon, ā Judas?

56. Ā ma loul, ya elos tiu mutu yuros? Na ma ya met si iñi es nu kemwu ma iñi?

57. Ā elos tugulkul ke'l. Ā Jisus el fwak

nu selos, An sin met palu, ā sou lal, tiu mwo nu sel.

58. Ā iño el tiu orek ma puspis menmen lulap, tu elos silalalfuñi.

ŠAPTER XIV.

KE pal si iño Herod titrak el loñ puñal Jisus, 2. ā el fwak nu sin met kulanšap lal, El iñi Jon Baptist: el molyuk liki met miši; tu ou iñi menmen lulap šifwanu luti in el.

3. Tu Herod el sruki'lye Jon met, ā kopuri'lye, ā fili'lye nu in prison ke Herodias, kiēl Filip met lel.

4. Tu Jon el fwak nu sel, Oul ke kom es el.

5. Ā ke el luñsel uni'lye, el šaņeņ sin met puspis, tu elos nunku mu el met palu.

6. Ā ke elos orekma ke len si Herod el isūs-la, an nutin Herodias el on srosro ye mutalos, ā Herod el eñun ka.

7. Tu ou iñi el tukakunañ ke fulak in šuñ nu sel ma nu kemwu ma el siyuk.

8. Ā el, nine kiēl luti nu sel umet, fwak, Usi nu sik šiufwel Jon Baptist in pulet lulap si.

9. Ā togusa el pakomutu: ā tu fulak ka, a ke elos šu mutu moño yurol, el šap in ašuñ.

10. Ā el sipaot, ā tala šiufwel Jon in prison.

11. Ā elos wis šiufwel in pulet lulap si, ā suñ nu sin mutan fwus si, ā el wis nu yurin nine kiēl.

12. Ā met tumal lutlut elos tuku ā srukak manol, ā pukini'lye, ā šom ā fwakañ nu sin Jisus.

13. Ā ke Jisus el loñ, el šom in oaku liki an si iñi nu yin mesis muku: ā ke met elos loñ, elos fwas tukol fwas liki siti.

14. ¶ Ā Jisus el fwasot, ā el liye met puspis tukeni, ā el pakomutalos: ā el akkeiela mas lalos.

15. Ā ke eukela, met tumal lutlut elos tuku nu yurol, fwakañ, An si iñi an mesis, ā patla pal si iñi; sipala metu, tu elos šom nu yin met mutu we, ā mol kutu me moño nelos.

16. Ā Jisus el fwak nu selos, Mwo elos tiu šom; komwos šuñ me moño nelos.

17. Ā elos fwak nu sel, Srukwalun nu bred limikos, ā ik lugwe iñi mugenu yuros.

18. El fwak, Usi mao nu sik.

19. Ā el šap met puspis tukeni in mutu on fwin ma; ā el srukak srukwalun nu bred limikos ā ik lugwe, ā ñetak nu in kosao, el ali, ā kunšalik, ā šuñ srukwalun bred nu sin met lutlut, ā met lutlut nu sin met puspis tukeni.

20. Ā elos nu kemwu moño, ā kŭp: ā elos srukak luwin moño lalos kuom sie-ñul-luo sesesla.

21. Ā elos šu moño apkurun met mogul limu, sayin mutan ā tulig.

22. ¶ Ā kitin misiñi Jisus el šap nu sin met tumal lutlut in sroauk nu fwin oaku, ā kol

met nu lefwalo el tuk, ke el sipalik met pus-
pis tukeni.

23. Ā ke el sipalik met puspis tukeni tari, el
mugenu šom nu fwin eola in pre: ā ke pal si
eukela, el mugenu mutu.

24. Ā oaku infulwin nemwu, ikikyuk ke
nua: tu eñ kolukyuk.

25. Ā ke šano akakos in foñ Jisus el šom nu
yurolos, fwafwasyis fwin kof.

26. Ā ke met lutlut elos liye'l el la fwafwas-
yis mwea, elos toninfoñ, fwakañ, We ñun si ;
ā elos wowoyuk ke šaņeñ.

27. Ā kitin misiņi Jisus el kaskas nu selos,
fwakañ, Komwos eñunak ; Ña ; nikmit šaņeñ.

28. Ā Piter el tupokoañ nu sel ā fwak, Leum,
fwin kom, šap ñun fwas fwin kofo nu yurum.

29. Ā el fwak, Fwasu. Ā ke Piter el srola
liki oaku, el fwas fwin kof, in šom nu yurin
Jisus.

30. Ā ke el liye eñ upa, el šaņeñ ; ā mutam-
wauk in tili, el fwakañ, Leum, moli yu la !

31. Ā kitin misiņi Jisus el asraot paul, ā
sruki'lye, ā fwak nu sel, We kom lalalfuņi ma
sisik, efwo kom ku pulesu ?

32. Ā ke eltal sroauk nu fwin oaku, eñ mis-
la.

33. Na elos fwin oaku tuku ā ali nu sel, fwa-
kañ, Payinu kom Mwen nutin God.

34. A ke elos kolot, elos tuku nu yin Gen-
nesaret.

35. A ke met yin si iño elos eta'l, elos sipaot nu yin nu kemwu apneni, ā wis nu yuroł met mas nu kemwu :

36. Ā elos siyuk sel tu elos in kalye siske nuknuk lal : ā nu kemwu šu kalye elos kela nu šumosmoš.

ŠAPTER XV.

NA met šim ā met Farisi lun Jerusalem ēelos tuku nu yurin Jisus, fwakañ, 2. Efwo met tumom lutlut ku kanaosla kaskas matu lun met elder ? tu elos tiu tanla paolos ke elos moño bred.

3. Ā el tupokoañ ā fwak nu selos, Efwo komwos ku kanaosla pe ma šap lun God ke kaskas matu lomwos ?

4. Tu God el šap, fwakañ, Oru mwo nu sin papa tumom ā nine : ā, El šu kaskas ko nu ke papa ā nine, lela lun mišenu misi.

5. Ā komwos fwak, Met šu a fwak nu sin papa ā nine, Ma iñi oul, ña koflanu šiot nu šum ; 6. ā tiu oru mwo nu sin papa tumal ā nine kīel, *tari*. Ou iñi komwos kanaosla ma šap lun God ke kaskas matu lomwos.

7. Mwošounkas ! mwo ma Esaias el polyi ke komwos, fwakañ, 8. Met iñi elos kolkai yu ke oalulos, ā oru mwo nu sik ke ñasro : ā inšielos lusliki yu.

9. Ā elos šuule šunakin yu, luti me lutlut ma metu šap.

10. Ā el pañon mu met puspis tukeni, ā el

fwak nu selos, Poroño, ā etu: 11. tiu kutu ma fwasyuk nu in oalin metu ora'l koluk; ā kutu ma fwala likin oalu, ma iñi oru metu koluk.

12. Na met tumal lutlut elos tuku ā fwak nu sel, Ya kom etu tu met Farisi elos tugulkul, tuki kas si iñi ke elos loñ?

13. Ā el tupokoañ ā fwak, Šak nu kemwu ma Papa tumuk šu in kosao el tiu eoki, fwa fwusak.

14. Lela elos in mutanu: elos met kun kol met kun. Ā met kun fwinkol met kun, eltal fwa putatla nu inlūfu.

15. Na Piter el tupokoañ, ā fwak nu sel, Luti nu šes pupulyuk si iñi.

16. Ā Jisus el fwak, Ya komwos ninukunla pe nu iñi?

17. Ya komwos tiu etu nu iñi, tu ma nu kemwu ma fwasyuk nu in oalu šom nu inšie, ā fwa fwas nu fwinkol lāño?

18. Ā ma fwala likin oalu tuku inšie mi; ma iñi oru metu koluk.

19. Tu ma nunkeyuk koluk, ma ākmus, ma kosro, ma pukus, ma puse, ma kikiap, ma enum, elos tuke liki inšie: 20. ma iñi orek metu koluk: ā moño ke tiu tanla paus tiu orek metu koluk.

21. ¶ Na Jisus el šom liki, a fwas nu kute-nu an Tair ā Saidon.

22. Ā liye, mutan si Kenaan el tuke liki an

si iñi, ā wowoyuk nu sel, fwakañ. Pakomutuk : O Leum, Mwen nutin Devid ! an nutig el musin devil keokinu.

23. Ā el tiu tupokot sie kas nu sel. Ā met tumal lutlut elos tuku, ā siyuk sel, fwakañ, Sipa'l la ; tu el tuñnu tukos.

24. Ā el tupokot ā fwak, Sipe yu la nu ke šip tūla lun Israel mugenu.

25. Na el tuku ā ali nu sel, fwakañ, Leum, kase yu !

26. Ā el tupokoañ ā fwak, Tiu mwo ke es bred nun tulig ā sisle nu sin kitin kosro ñaliñul.

27. Ā el fwak, Ao, Leum, ā tu kitin kosro ñaliñul elos moño kutkut in bred ma putatla liki fwin tebue lun tuma.

28. Na Jisus el tupokoañ, ā fwak nu sel, We mutan, kom lalalfuñi ma lulap : ma oru nu šum oanu kom luñšom. Ā an natu el kela ke auu si iñi.

29. ¶ Ā Jisus el fwas liki an si iñi, ā tuku apkurun nu mwean Gali li ; ā utiuk nu fwin eola, ā mutanu we.

30. Ā met puspis tukeni elos tuku nu yurol, wis oelulos met ul, met kun, met sikas, met fuke, ā met puspis pe, ā filelosla nu ke niin Jisus ; ā el akkei elos la : 31. ou iñi, tu met puspis tukeni elos lut, ke elos liye met sikas in fwak, met fuke in fwol, met ul in fwas, ā met kun in liye : ā elos kakšakin God lun Israel.

32. Na Jisus el pañon mu met tumal lutlut, ã fwak, Ña pakomutun met puspis tukeni, tu elos mutu yaruk iñi len tolu, ã wañin me moño nelos : ã ña tiu luñsik sipa'los la ke lãlo, fwìn ou iñi elos fwa mulula ke elos šom.

33. Æ met tumal lutlut elos fwak nu sel, Ma ya bred puspis nes yin mesis oanu tu met puspis tukeni elos moño kũp ?

34. Jisus el fwak nu selos, Srukwal yikas nomwosen ? Æ elos fwak, Itkos, ã ik sisik pu.

35. Æ el šap met puspis tukeni in mutu in foko.

36. Æ el es srukwal itkos ã ik, ã šuñ kulu, ã kunšalik, ã šuñ nu sin met tumal lutlut, ã met lutlut elos šuñ nu sin met puspis tukeni.

37. Æ elos nu kemwu moño, ã kũp : ã elos srukak luwen ma on kuom itkos sesesla.

38. Æ elos šu moño oanu met mogul ao, sa-yen mutan ã tulig.

39. Æ el sipalik met puspis tukeni, ã sroauk nu fwìn oaku, ã tuku nu kutenu an Magdala.

ŠAPTER XVI.

MET Farisi ã met Saddusi oelulos tuku, ã srifwe siyuk sel, tu el luti nu selos sie akul in kosaoe mi.

2. El tupokoan ã fwak nu selos, Ke yikue, komwos fwak, len mwowo lutu, tu kosao sisa.

3. Æ ke lutue, Auf misiñi : tu kosao sisa ã kosra šuyuk. We mwošounkas, komwos etu

mutun kosao ; ya komwos tiu ku in akulin kutu palu ?

4. Fwil koluk ā kosro šuk nu akul ; a wañ-in nu akul oru nu ke mao, ā akul siewunu lun Jonas met palu. Ā el fulelosi, ā šomla.

5. Ā ke met tumal lutlut elos tuku nu lefwalo, elos mulkunla in wis bred.

6. Na Jisus el fwak nu selos, Liauñ ā sismouk me pulolak lun met Farisi ā met Saddusi.

7. Ā elos asiuki inšielos, fwakañ, Ma iñi tu kut tiu wis bred.

8. Ke Jisus el etauk, el fwak, We komwos lalalfuñi ma sisik, efwo komwos ku asiuki inšium wos, tu komwos tiu wis bred ?

9. Ya komwos tiu etu iñi, tiu esam srukwal limikos lun met limu, ā kuom yikas komwos srukak ?

10. Ka srukwal itkos lun met ao, ā kuom yikas komwos srukak ?

11. Efwo komwos ku tiu etu tu ña tiu fwak nu šumwos ke bred, tu komwos fwa sismouk me pulolak lun Farisi ā lun Saddusi ?

12. Na elos etu tu el tiu fwak, Sismouk ma pulolak lun bred, tu me lutlut lun Farisi ā lun Saddusi.

13. ¶ Ke Jisus el tuku nu kutenu an Sesaria Filippai, el siyuk sin met tumal lutlut, fwakañ, Ka met su fwak yu mu, Mwen nutin met ?

14. Ā elos fwak, Kutu mu, Kom Jon Baptist ; kutu, Elaias ; ā kutenu, Jeremaias, ku sie sin met palu.

15. El fwak nu selos, Ka komwos mu šuo n̄ao ?

16. Ā Saimon Peter el tupokoān ā fwak, Kom Kraist, Mwen nutin God mol.

17. Jisus el tupokoān ā fwak nu sel, Inši mwowo kom, Saimon Bar-jona : tu ikwe ā sa tiu luti ma iñi nu šum, tu Papa tumuk šu in kosao.

18. Ā n̄a fwak pe nu šum, Tu kom Piter, ā on fwin eot si iñi n̄a fwa miša šurš luk ; ā mutun pot lun hell koflanu mokwela ke mao.

19. Ā n̄a fwa šiot nu šum ki lun togusaï in kosao : ā ma kom fwa kopuri on fwalu fwa kopuri in kosao ; ā ma kom fwa lusala on fwalu fwa lusala in kosao.

20. Na el šap nu sin met tumal lutlut, tu elos in tiu fwak nu sin met tu el la Kraist payi.

21. ¶ Pal si iñi nu tuk Jisus el mutamwauk in luti nu sin met tumal lutlut, tu el a fwa šom nu Jerusalem, ā lañuñuñ ma puspis ke met elder ā met tol fulat ā met šim, ā uni'lye, ā siefwil molyuk ke len si aktolu.

22. Na Piter el kolilye, ā mutamwauk in kaiyuk nu sel, fwakañ, We mo, Leum, tiu ma iñi nu šum.

23. Ā el tapula, ā fwak nu sel Piter, Fwala

liki yu, Satan: kom aktugulkuli yu: tu kom tiu nunkauk ma lun God, tu ma nu lun metu.

24. Na Jisus el fwak nu sin met tumal lutlut, Sienu met si fwini luñši fwas tukuk, lela lun šiefwanu lafwekunal, ā srukak šaksiñ sugo lal, ā fwas tutuk.

25. Tu el šu luñši kolañ molol el fwa tūla mao: ā el šu luñši tūla molol keik el fwa konoiook mao.

26. Tu fuka mwo lun met, fwini fwal e nu kemwu ma lal, ā nūnal tūla? ka mea met a ašun in aolla nūnal?

27. Tu Mwen nutin met el fwa tuku in ma mwowo lun Papa tumal, lipufon lal elos oelul: ā na el fwa šun mol nu sin met nu kemwu oanu me orek ma lalos.

28. Payinu nā fwak nu šumwos, Kutu met tu iñi, šu tiu pulakin miši, nu ke elos liye Mwen nutin met tuku in togusaī lal.

ŠAPTER XVII.

ATUKIN len onkos tari Jisus el šuloltalu Piter, ā Jemes, ā Jon tamulel, ā wisalos-yuk nu fwini eol fulat muku.

2. Ā el ekla ye mutalos: ā mutal šaromrom oanu fwatu, ā nuknuk lal fwosfwos oanu kalem.

3. Ā liye, Moses ā Elaias eltal sikmi nu yurolos kaskas nu sel.

4. Na Piter el tupokoan ā fwak nu sin Jisus,

Leum, mwo tu kut mutanu iñi : kom fwin-luñšom, lela kem in orek tolu lom sra : sie šum, ā sie sin Moses, ā sie sin Elaias.

5. Ke el kaskas ou iñi, liye, sie pukunieñ šaromrom lolelosye : ā liye pusra si kasmu in pukunieñ, fwak, El iñi Mwen kulu si nutig, ña inši mwowo ka'l, komwos loñol.

6. Ā ke met lutlut loñ, elos putatle fokšiu fwi, ā šañeñ lanu.

7. Ā Jisus el tuku ā kalalosye, ā fwak, Tukakak, ā tiu šañeñ.

8. Ā ke elos ñetak mutalos, elos tiu liye met, Jisus mugenu.

9. Ā ke elos oatui fwin eola mi, Jisus el mwuleuñ nu selos, fwakañ, Nik mit fwak nu sin sie met ma komwos liye fwin-eola, nu ke Mwen nutin met miši siefwil molyuk.

10. Ā met tumal lutlut elos siyuk sel, fwakañ, Efwo met šim ku fwak tu Elaias el a tuku met ? .

11. Ā Jisus el tupokoañ ā fwak nu selos, Payi Elaias el a tuku met, ā siefwil fulokunak ma nu kemwu.

12. Ā ña fwak nu šumwos, Tu Elaias el tuku iñi, ā elos tiu eta'l, ā elos oru nu sel ma elos-luñselos. Ouyape elos fwa ora'l Mwen nutin met keokinu.

13. Na met lutlut elos etu tu el fwak nu selos ke Jon Baptist.

14. ¶ Ā ke elos tuku nu yurin met puspis

tukeni, sie met tuku nu yurol sikukmutunti, ā fwakañ, 15. Leum, pakomutumwen nutig; tu el musin alwet, ā keokinu: tu pal puspis el putatle nu in e, ā puspis nu in kof.

16. Ā ña wis al nu yurin met tumom lutlut, ā elos koflanu akei el la.

17. Na Jisus el tupokoañ ā fwak, We fwil silalalfuñi ā šilolel, putaka ña mutu yuromwos? putaka ña muten komwos? wis al nu yuruk.

18. Ā Jisus el kaiyuk nu sel devil; ā el fwas luk el: ā tulig el kela ke auu a ša.

19. Na met lutlut elos tuku nu yurol Jisus muku, ā fwak, Efwo kem ku koflanu sis el la?

20. Ā Jisus el fwak nu selos, Tu komwos silalalfuñi: tu payinu ña fwak nu šumwos, Komwos fwil lalalfuñi oanu futin mustad si, komwos a fwak nu ke eol si iñi, Mwārla nu an si iño; ā el fwa mwätla: ā wañin nu ma kofla nu šumwos.

21. Ā ma ou iñi tiu šom liki fwil tiu pre ā lālo.

22. Ā ke elos mutu yin Galili, Jisus el fwak nu selos, Mwen nutin met a fwa tukakinyikyuk in pon metu: 23. ā elos fwa uni'lye, ā len ši aktolu el siefwil molyuk. Ā elos pakomutu ma lulap.

24. ¶ Ā ke elos tuku nu Kepernaum, elos šu es me takmu tuku nu yurol Piter, ā fwak, Ya met luti lomwos el tiu oru takmu?

25. El mu Aok. Ā ke el ilyuk nu in lomwu, Jisus el ša kusal, fwakañ, Saimon, mea kom nunku? togusa lun fwalu elos esla sin šu me kūte ā mé takmu? ya sin tulig natalos, ka sin metša?

26. Piter el fwak nu sel, Sin metša. Jisus el fwak nu sel, Na tulig elos šugošok.

27. Tu ou iñi mu, tu kem tiu aktugulkul alos, kom šom nu mwea, ā sisle kou, ā es ik sugo umetun; ā ke kom oaliñalik in oalul, kom fwa konoiook ipen muni si: ma iñi es, ā šuñ nu selos ke ña ā kom.

ŠAPTER XVIII.

KE pal si iño met lutlut elos tuku nu yurin Jisus, fwakañ, Šu ka yok liki in togusaï in kosao?

2. Ā Jisus el pañon mu kitin tulig nu yurol, ā fili'lye yurolos infulwe, 3. ā fwak, Payinu ña fwak nu šumwos, Komwos fwini tiu ayaol nunok ā fwa oanu kitin tulig, komwos koflanu ilyuk nu in togusaï in kosao.

4. Tu ou iñi el šu šifwanu fwilpap ou kitin tulig si iñi, el iñi yok liki in togusaï in kosao.

5. Ā el šu fwa es sie sin kitin tulig ou iñi in ěk el es yu pe.

6. Ā el šu aktugulkulye sie sin tulig iñi šu lalalfuñi yu, mwo nu sel tu tapañ sripsrip in kaiwel, ā el walomla yin lāl mwea.

7. We koluk fwalu ke me tugulkul! tu wañ-

in ma kutoñl tu me tugulkul in tiu tuku ; ā we koluk nu sin met šu oru me tugulkul !

8. Tu ou iñi po'm ā nium fwın aktugulkuli kom, pakala mao, ā sisle liki kom, tu kom fwın ilyuk nu yin mol ke fuke ā ke srumwunla, mwo liki tu ke pom luo ā nium luo fwa sisle nu in e kamwul.

9. Ā mutom fwın aktugulkuli kom, kom tupella, ā sisle liki kom : tu kom fwın ilyuk nu yin mol ke mutom si, mwo liki tu ke mutom luo fwa sisle nu in e in hell.

10. Sismouk tu komwos tiu sruñu sie sin tulig sisik iñi ? tu ña fwak nu šumwos, Tu lipufon lalos in kosao liye mutun Papa tumuk in kosao pal e nu kemwu.

11. Tu Mwen nutin met el tuku in moli ma tūla.

12. Komwos nunku ma fuka ? fwın šip siefok nutin met si, ā sugo kaiñla, ya el tiu filiyee eu-eu, ā šom nu fwın eola, ā šuk ma sugo kaiñla ?

13. Ā el fwın konoilok, payinu ña fwak nu šumwos, el iñši mwowo ke ma sugo, yokliki ke eu-eu šu tiu kaiñla.

14. Ou iñi Papa tumomwos šu in kosao el tiu luñšel tu sie sin ma sisik si iñi fwa tūla.

15. ¶ Ā met lium el fwın orek ma koluk nu šum, kom fwasot ā kaskas nu sel ke ma koluk lal, kom ā el muku : el fwın loñ kom, kom moli met lium.

16. Ā el fwin tiu loñ, es sie ku luo in wi kom, tu ma kas nu kemwu šumwos in olin met lo luo ā tolu.

17. Ā el fwin sañes loñ olos, fwakot nu sin šurš: ā el fwin tiu loñ šurš, lela lun nu šum oanu met pegan ā met rošo.

18. Payinu ña fwak nu šumwos, Ma nu kemwu komwos koperiye on fwalu fwa koperi in kosao; ā ma nu kemwu komwos tulala on fwalu fwa tulala in kosao.

19. Siefwilpe ña fwak nu šumwos, Tu fwin luo šumwos on fwalu nunok sugo ke kutu ma eltal siyuk, Papa tumuk šu in kosao el fwa oru ma iñi nu šeltal.

20. Tu yin met luo ku tolu tukeni mutu in ěk, ña oelulos mutu yin si iño.

21. ¶ Na Piter el tuku nu yurol, ā fwak, Leum, pal yikas met lik orek ma koluk nu sik, ā ña nunok munas nu sel? ya nu ke pal itkos?

22. Jisus el fwak nu sel, Ña tiu fwak nu šum, Nu ke pal itkos: tu, Nu ke it-ñul pal itkos.

23. Tu ou iñi togusaï in kosao oanu sie togusa šu luñši lolñok nu sin met kulansap sral.

24. Ā ke el mutamwauk in lolñok, elos wis nu yurol sie šu es šumwe mol muni sie-ñul-šiu ma lal.

25. Ā ke wañin ma lal in moli, leum lal el

šap in kite'l la, â kiin natu, â tulig natal, â ma nu kemwu ma lal, â in te moli.

26. Ke ma iñi met kulanšap el putatla, â siyuknu sel, fwakañ, Leum, pako yu, â ña fwa moli nu šum nu kemwu.

27. Na leum lun met kulanšap 'iño el pakomutal, â tula'l la â nunok munas nu sel ke me mol.

28. Ā met kulanšap iñi el šom liki, â konoioik sie sin met kulanšap wi el, šu es šumwe mol muni sie-fok sisik lal: â el sruki'lye, â išeni in kaiwel, fwakañ, Moli nu sik ma luk.

29. Ā met kulanšap wi el, el putatla nu ke nial, â siyuk nu sel, fwakañ, Pako yu; â ña fwa moli nu šum nu kemwu.

30. Ā el tiu luñsel: â el šom â sis el la nu in prison, nu ke el fwa moli ma lal.

31. Ā ke kutu sin met kulanšap wi el elos liye ma oru, elos pakomutu ma lulap, â elos tuku â fwak nu sin leum lalos ma nu kemwu ma oru.

32. Na leum lal, tuk ke el pañnolmu, el fwak nu sel, We kom met kulanšap koluk si, ña nunok munas nu šum nu kemwu ma luk, kom es sumwe mol, tu kom siyuk sik: 33. ya tiu mwo tu kom ouyape pakomutun met kulanšap wi yum; oanu ña pakomutom?

34. Ā leum lal el koskusok, â asalañ nu sin met me kopur, nu ke el moli nu kemwu ma lal.

35. Ā ou iñi Papa tumuk in kosao el fwa oru ouyape nu šumwos, komwos fwini tiu nunok munas inšiumwos ke ma koluk met liumwos oru.

ŠAPTER XIX.

A MA te oru, ke Jisus el kaskas ma iñi tari, el fwas liki an Galili, ā tuku nu kuentu an Judea likin yeno Jordan; 2. ā met puspis tukeni elos fwas tukol; ā el akkei elos la iño.

3. Met Farisi elos pe tuku nu yurol, in srifwe'l, ā siyuk sel, Ya oul ku tiu oul tu met sislamutan kiel ke ma nu kemwu?

4. Ā el tupokoan ā fwak nu selos, Ya komwos tiu rid, tu el šu orala ke mutamwauk, el oralos mogul si ā mutan si, 5. ā fwak, Tu ou iñi met el fwa filiye papa ā nine, ā el fwa fwalseni kīn natu: ā eltal fwa ikwe šenu?

6. Ke ma iñi tuko eltal tiu luo, tu ikwe šenu. Tu ou iñi ma God el fwalseni, lela met in tiu eselik.

7. Elos fwak nu sel, Ke ma iñi efwo ku Moses el šap in šuñ me šim lun sisila, ā in sis el la?

8. El fwak nu selos, Moses el oru ma iñi nu šumwos in sislakīn nutumwos tu upala inšiumwos: ā ma tiu ou iñi ke mutamwauk nu iñi.

9. Ā ña fwak nu šumwos, El šu fwa sislakīn

kīin natu, el fwin tiu kosro, ā fwa mari sienu, el orek kosro : ā el šu mari el šu sisila, el orek kosro.

10. Met tumal lutlut elos fwak nu sel, Fwin ou iñi ke mogul ā kiin natu, tiu mwo in mari.

11. Ā el fwak nu selos, Nu kemwu koflanu es kas si iñi, elos mugenu El aši nu ke mao.

12. Tu kutu met yunuk, ma ou iñi ke elos isūsła inšien nine : ā kutu yunuk, ma met orek ke yunuk : ā kutu yunuk šu šifwanu orek yunuk ke togusaī in kosao. El šu ku in es ma iñi, lela lun es.

13. ¶ Na utuk nu yurol kitin tulig, tu El fwa fliye paul on fwelos, ā pre : ā met lutlut elos kaiyuk nu selos.

14. Ā Jisus el fwak, Lela kitin tulig in fwas nu yuruk, ā tiu sipa'loswot ; tu sin ma iñi togusaī in kosao.

15. Ā el fliye paul fwelos, ā šom liki.

16. ¶ Ā liye, sie tuku ā fwak nu sel, Met Luti Mwowo, Mea mwo nā oru, tu fwa luk mol ma patpat ?

17. Ā el fwak nu sel, Efwo kom ku pañpañ nā Mwo ? tu siewunu mwo, God inugenu : ā kom fwin luñšom ilyuk nu yin mol, liauñ oul payi.

18. El fwak nu sel, Oul šu ? Jisus el fwak, Nik kom akmus, Nik kom kosro, Nik kom pusupas, Nik kom kikiap, 19. Oru mwo nu sin

papa tumom ā nine : ā Kom luñšom met lom oanu kom šifwanu.

20. Met fwus si el fwak nu sel, Ma nu kemwu ma iñi ña oru ke ña tulig nu iñi : pia kuntu fwos ?

21. Jisus el fwak nu sel, Kom fwin luñšom oru šumosmos lanu, fwasot kukakin ma lom, ā šuñ nu sin met sigasrup, ā fwa kwanin tatū lom os in kosao : ā fwasu fwas tukuk.

22. Ā ke met fwus si loñ kas si iñi, el šom asor : tu ma puspis ma lal.

23. Na Jisus el fwak nu sin tumal lutlut, Payinu ña fwak nu šumwos, Tu upa lanu met gasrup ilyuk nu in kosao.

24. Ā siefwil pe ña fwak nu šumwos, Tu kamel el fwas sasla mutun nilel fusesas liki met gasrup in ilyuk nu in togusai lun God.

25. Ke met tumal lutlut elos loñ, elos lut ma lulap, fwakāñ, Fwin ou iñi, ka šu ku in mol ?

26. Ā Jisus liye elos, ā fwak nu selos, Metu elos koflanu oru ma iñi ; ā God el ku in oru ma nu kemwu.

27. Na Piter el tupokoāñ ā fwak nu sel, Liye, kem fliye ma nu kemwu lumem, ā fwas tukum ; fuka ma lumem ke ma iñi ?

28. Ā Jisus el fwak nu selos, Payinu ña fwak nu šumwos, Tu komwos šu fwas tukuk ke siefwil isūsła, ke Mwen nutin met el fwa mutu fwin me muta mwowo si lal, komwos

pe fwa mutu fwin me muta sie-ñul-luo, nununku sruf sie-ñul-luo lun Israel.

29. El a šu filiye lomwu, ā lel, ā loul, ā papa, ā nine, ā kīin natu, ā tulig, ā fwalu, ke ēk, el fwa es kais sie-fok ka, ā fwa mutu in mol ma patpat.

30. Ā met puspis masi meta elos fwa masi tuko; ā masi tuko elos fwa masi meta.

ŠAPTER XX.

TU togusai in kosao oanu met kato si, šu šom olutue in šulšul met in orek in ima fain si lal.

2. Ā ke el papani nu sin met orekma in mol penni si len si, el sipa'loswot nu in ima fain si lal.

3. Ā ke akurun auu si aktolu el šom, ā liye kutenu tu mwul niin kutakot.

4. Ā el fwak nu selos, Komwos šom pe nu in ima fain si, ā oanu ma payi űa fwa mol nu šumwos. Ā elos šomla.

5. El sifwil pe šom ke akurun auu akonkos ā akeu, ā oru ouyape.

6. Ā ke akurun auu aksie-ñul-sie el šomla, ā konoiook kutenu tu mwul, ā fwak nu selos, Efwow komwos ku tu mwul iñi len fon si?

7. Elos fwak nu sel, Tu wañin met painmu nu šes. El fwak nu selos, Komwos fwasot pe nu in ima fain si; ā űa fwa moli nu šumwos ma payi.

8. Ā ke eukela, leum lun ima fain si el fwak nu sin met tutafpo lal, Kom pañonmu met orekma, ā šuñ me mol nu selos, mutamwauk ma tuko nu meta.

9. Ā ke elos tuku šu akurun auu aksie-ñul-sie, elos kemwu es penni si.

10. Ke masi meta tuku, elos nunku mu tu elos es yok liki ; ā elos kemwu es pe penni si.

11. Ā ke elos es, elos torkaskas nu ke met kato, 12. fwakañ, Met iñi tuk elos orek ma auu si, ā kom oru nu selos akfwolye nu šes, šu wis ma toas len fon si ā ke fwol.

13. Ā el tupokoañ nu sin sie selos, ā fwak, Kawuk, ña tiu sito nu šum : ya kom tiu papa-ni nu sik ke penni si ?

14. Es ma lom, ā fwasot : ña luñsik šuñ nu sin masi tuko ou nu šum.

15. Ya tiu payi nu sik in oru oanu ña luñsik ke ma luk ? Ya mutom koluk tu ña mwo ?

16. Ou iñi masi tuko fwa metla, ā masi meta fwa tukla : tu ma puspis pañonmu, ā ma pu šulūla.

17. ¶ Ke Jisus el fwasyuk nu Jerusalem el wis met sie-ñul-luo lutlut muku in inganek ā fwak nu selos, 18. Liye, kut fwasyuk nu Jerusalem, ā Mwen nutin met a fwa tukakinyukyuk nu sin met tol fulat ā nu sin met šim, ā elos fwa otela lun mas.

19. Ā elos fwa esalañ nu sin Met pegan in aknunta, ā popo, ā in uni'lye on ke šaksiñ

sugo: ā ke len si aktolu el fwa siefwil mol-yuk.

20. ¶ Na nine kīin tulig nutin Zebedi mwen luo natal oelul, el sinak, ā siyuk kutu ma nu sel.

21. Ā El fwak nu sel, Mea kom luñšom? El fwak nu Sel, Orauñ tu mwen luo nutig eltal fwa mutu, sie on la pom leyut a sie on la pom lesi, in togusaī lom.

22. Ā Jisus el tupokoañ ā fwak, Komwos nikin ma komwos siyuk. Ya komwos ku in nim kup si ñaⁿnimmim lū, ā in baptaisla ke sie baptais ña wi baptaisla ka? Elos fwak nu sel, Kut ku.

23. Ā el fwak nu selos, Aok, komwos fwa nim kup luk, ā baptaisla ke sie baptais ma ña wi baptaisla ka: ā in mutu on la pouk leyut, ā on la pouk lesi, tiu ma luk in ašiot, tu ma lalos šu Papa tumuk akou.

24. Ā ke ma sie-ñul loñ, elos mulat nu sin met tamulel luo.

25. Ā Jisus el pañnolos mi, ā fwak, Komwos etu tu leum lun Met pegan elos oru oanu leum nu selos, ā elos šu fulat elos šuñ me šap nu selos.

26. Ā fwa tiu ou iñi yuromwos; ā el šu luñši met fulat yuromwos, lela lun met tutafpo lomwos; 27. ā el šu luñši met leum yuromwos, lela lun met foko lomwos.

28. Oanu Mwen nutin met el tiu tuku tu

met oru nu sel, ā el oru nu sin met, ā in šuñ mol lal in moli met puspis.

29. ¶ Ā ke elos šomla liki an Jeriko, met puspis tukeni elos fwas tukol.

30. Ā liye, met luo kunla muta eltal mutu pupanek, ke eltal loñ tu Jisus el fwas alukela, eltal wowoyuk, fwakañ, O Leum, Mwen nutin Devid, pakomutetalu.

31. Ā met puspis tukeni elos kaiyuk nu seltal, tu eltal in misla: ā eltal wowoyuk yokliki, fwakañ, O Leum, nutin Devid, pakomutetalu.

32. Ā Jisus el tu, ā pañloltal, ā fwak, Mea komtal luñšomtal tu ña fwa oro nu šumtal?

33. Eltal fwak nu sel, Leum, ketal kenu mutetal in ñutalik.

34. Ā Jisus el pakomutu, ā kalye mutaltal: ā kitin misiñi eltal liye, ā eltal fwas tukol.

ŠAPTER XXI.

A KE elos fwas apkurun nu Jerusalem, ā tuku nu yin Betfeš, nu fwini eol Olifs, na Jisus el sipaot met lutlut luo, 2. fwakañ nu seltal, Fwasot nu yin sisik met mutu we ye mutomtal, ā kitin misiñi komtal fwa konoiook ass sugo kopuri, ā kolt wi el: tulala, ā usi nu yuruk.

3. Ā met sinu fwini siyuk nu šumtal kutu, komtal a fwak, Leum el enen eltal; ā kitin misiñi el fwa sipe'ltal mu.

4. Elos oru ma iñi nu kemwu, tu in orek ma payi ma met palu kaskas, fwakañ, 5. Komwos fwak nu sin an nutin Saion, Liye, Togusa lom el tuku nu yurom, moñfusas, ã mutu on fwın ass, ã kolt tulig nutin ass.

6. ã met lutlut eltal šom, ã oru oanu Jisus el šapkin nu seltal, 7. ã usi ass, ã kolt, ã filiyu yuroltal nuknuk lalos, ã elos fili'lye fwe.

8. ã met puspis lanu tukeni elos lakunalik nuknuk lalos inganeku; ã kutenu poki lešak ulin šaku, ã takunalik'oaoot ineku.

9. ã met puspis tukeni šu fwas met, ã šu fwas tuk, elos woywoyuk, fwakañ, Hosana nu sin Mwen nutin Devid! Inši mwowo el šu tuku in el Leum, Hosana in fulat liki nu kemwu!

10. ã ke el tuku nu in Jerusalem, nu kemwu in siti elos rarrar, fwakañ, Šu iñi?

11. ã met puspis tukeni elos fwak, El iñi met palu lun Nazaret fulun an Galili.

12. ¶ ã Jisus el utiuk nu in imwen tempel sin God, ã sis elos la nu kemwu šu kutakot ã mol in imwen tempel, ã topkakunla tebue lun met ayaol muni, ã me mutu lun met kutakot mwulioa.

13. ã el fwak nu selos, Ma šimisla, Pañpañ lom luk Imwen pre; ã komwos orala mao inluf lun met pusupas.

14. ã met kun ã met ul elos tuku nu yurol in imwen tempel; ã el akkei elos la.

15. Ā ke leum tol ā met šim elos liye kutu ma šokuruk ma el oru, ā tulig elos tuñwot in imwen tempel! ā fwakañ, Hosana nu sin Mwen nutin Devid! elos sruña lanu, 16. ā fwak nu sel, Ya kom loñ ma elos fwak? Ā Jisus el fwak nu selos, Aok: ya komwos tiu rid, Kom orek on payi ke olin kitin tulig ā sromsrom?

17. Ā el fwas lukelos, ā šom liki siti nu Beteni; ā el on nu we.

18. ¶ Ā lutue, ke el foloko nu siti, el mu-sinsral.

19. Ā ke el liye šak fig sugo pupaneku, el fwas nu ka, ā konoiook tu wañinu ma on wulo, ā sra mugenu, ā el fwak nu ke mao, Lela fwako lun tiu kapak on wulo nu tuk ma patpat. Ā kitin misiñi šak fig masla.

20. Ā ke met lutlut liye, elos lut, fwakañ, Efwo ku šafuk šak fig masla!

21. Jisus el tupokoañ ā fwak nu selos, Payi-nu ña fwak nu šumwos, Komwos fwin lalal-fuñi, ā tiu silalalfuñi, komwos a fwa tiu ma iñi nu ke šak fig mugenu, tu komwos ouyape fwin fwak nu ke fwin eol si iñi, Kom fwa-la moklūla in putatla nu mwea, ma fwa oru.

22. Ā ma nu kemwu komwos siyuk ke pre, lalalfuñi, komwos fwa es.

23. ¶ Ā ke el tuku nu in imwen tempel, leum tol ā met elder lun met elos tuku nu yurol

ke el luti, ā fwak, Ma ya šap si kom orek makin? ā šu šiot nu šum šap si iñi?

24. Ā Jisus el tupokoañ ā fwak nu selos, Ña pe siyuk šumwos sie mao, komwos fwın fwak nu sik mao, ña fwa ore pe nu šumwos ma šap si ña orek makin.

25. Tu ya baptais lun Jon? in kosaoe mi, ku yurin metu? Ā elos tukeni asiuki, fwakañ, Kem fwın fwak, In kosaoe mi; El a fwa siyuk nu šes, Efwo komwos ku tiu lalalfuñol?

26. Ā kem fwın fwak, Ma yurin met mi; kem šañeñ sin met; tu elos nu kemwu nunku mu Jon el met palu.

27. Ā elos tupokoañ nu sin Jisus, ā fwak, Kem koflanu fwak. Ā el fwak nu selos, Ña pe tiu fwak ma ya šap si ña oru ma iñi.

28. Ā mea komwos nunku? Mwen luo nutin met si; ā el tuku nu yurin masi meta, ā fwak, Mwen, fwasot orekma misiñi in ima fain si luk.

29. El tupokoañ ā fwak, Ña tiu šom; ā tuko el auliyuk, ā šom.

30. Ā el tuku nu yurin masi akluo, ā el fwak ouyape. Ā el tupokoañ ā fwak, Ao, leum; ā el tiu šom.

31. Ka šu seltal iñi oru oanu papa el luñsel? Elos fwak nu sel, Masi meta. Jisus el fwak nu selos, Payinu ña fwak nu šumwos, Tu met rošo ā met kosro elos ilyuk nu in togusaı lun God met ā komwos tuk.

32. Tu Jon el tuku nu yuromwos nu inganek lun ma payi, ā komwos tiu lalalfuñol ; ā met rošo ā met kosro elos lalalfuñol : ā komwos, ke komwos liye, tiu auliyuk tuk, tu komwos fwa lalalfuñol.

33. ¶ Komwos loñ sienu pupulyuk : Sie met kato šu eoki ima fain si, ā orek kolkol apneni, ā pukpuk ma fulūye wain lū, ā muša ni yin šan met, ā sipauñ kutu met kato in liauñ ā el šom nu yin lulisla.

34. Ā ke pal si fwako akurun tuku, el sipala met kulanšap lal nu sin met kato, tu elos fwa es fwako ka.

35. Ā met kato elos es met kulanšap lal, ā popo sie, ā uniye sie, ā tuñal sie.

36. Siefwil pe, el sipala kutenu met kulanšap pus liki meta : ā elos oru nu selos ouyape.

37. Ā, o-tuk, el sipala nu selos mwen natal, fwakañ, Elos a fwa šunakin mwen nutig.

38. Ā ke met kato elos liye mwen, elos tuke-ni kaskas, El iñi met mwol : fwasu, lela kut in uni'lye, ā lela kut srukie es ma lal.

39. Ā elos sruki'lye, ā sis el la liki ima fain si, ā uni'lye.

40. Tu ou iñi ke leum lun ima fain si tuku, mea el fwa oru nu sin met kato iño ?

41. Elos fwak nu sel, El a fwa un'elosi kolukla met koluk iño, ā el a fwa šuñ ima fain si nu sin kutenu met kato, šu fwa oru nu sel fwako ke pal fwol si.

42. Jisus el fwak nu selos, Ya komwos tiu rid in ma šimisla, Eot si ma met muša sisila, eot si iñi on fwini šiu fwini srumwosrik in eot: ma iñi ma Leum oru, ā ma šokuruk in mutas?

43. Tu ou iñi nā fwak nu šumwos, God el fwa esla togusaī lal liki komwos, ā šuñ nu sin mutun fwalu ma orek fwako ke.

44. Ā el šu fwa putatla on fwini eot si iñi fwa mišalšalu: ā on fwel šu eot si iñi fwa putatla, mao fwa ililye nu ma sisik.

45. Ā ke leum tol ā met Farisi elos loñ pupulyuk lal, elos etu tu el kaskas nu ke elos.

46. Ā ke elos šuk in sruki'lye, elos šañeñ met puspis tukeni, tu elos es el met palu.

ŠAPTER XXII.

A JISUS el siefwil tupokoañ ā kaskas nu selos in pupulyuki, ā fwak, 2. Togusaī in kosao oanu sie togusa, šu orek mari lun mwen natal, 3. ā sipala met kulanšap lal in pañnos mi šu sulkakin met nu ke akonkon: ā elos sañes tuku.

4. El siefwil sipaot kutenu met kulanšap, fwakañ, Orauñ nu selos šu sulkakin, Liye, nā akou me moño nuk tari; kauu mogul luk ā puspisinu luk elos uniye tari, ā ma nu kemwu ako: fwasu nu ke akonkon.

5. Ā elos mu mansis, ā šomla, sie nu ke ima si lal, sie nu ke me kitakot lal: 6. ā kutenu

selos elos es met kulanšap lal, ā orek ma koluk lanu nu selos, ā onelosi.

7. Ā ke togusa el loñ, el koskusok : ā el sipaot met meun lal, ā onelosla met akmus iño, ā furreuk siti selos.

8. Na el fwak nu sin met kulanšap lal, Akonkon ako, ā elos šu sulkakin met tiu mwo.

9. Tu ou iñi komwos fwasot nu inganek, ā ma nu kemwu komwos konoiook, šuloimu nu ke akonkon.

10. Ā met kulanšap iñi elos šom nu inganek, ā eseni nu kemwu ma elos konoiook, ma mwo, ā ma koluk ; ā pus metu tari wi el nu ke akonkon.

11. Ā ke togusa el tuku in liye'los šu wi el, el liye met si wañin nuknuk in akonkon el nukomañ.

12. Ā el fwak nu sel, Kawuk, efwo kom ku tuku nu yinu, tiu nukomañ nuknuk in akonkon? Ā el tiu kas.

13. Na togusa el fwak nu sin met kulanšap, Kopuri'lye paul ā nial, ā wis el la, ā sisle nu yin los liki losu : yin a tuñnu ā ñañorñor.

14. Tu ma puspis pañon mu, ā šuloila ma pu.

15. ¶ Na met Farisi šom, ā elos tukeni kaskas fuka elos fwa akfosye'lak ke kaskas.

16. Ā elos sipaot nu yurol met tumalos lutlut, oelulos met Herod fwakañ, Met luti, kem etu tu kom payi, ā luti inek lun God payinu, ā

kom tiu kolak sin met; tu kom pulesu monin metu.

17. Tu ou iñi kom fwak nu šes, Mea kom nunku? Oul ku tiu oul, in šuñ takmu nu sin Sisar?

18. Ā Jisus el etu ma koluk lalos, ā fwak, Mwošounkas, efwo komwos ku srifwe yu?

19. Luti nu sik muni takmu. Ā elos wis nu yurol penni si.

20. Ā el fwak nu selos, Mutun šu iñi, ā ši-misyukla?

21. Ā elos fwak nu sel, Lun Sisar. Na el fwak nu selos, Tu ou iñi oru nu sin Sisar ma lun Sisa, ā nu sin God ma lun God.

22. Ke elos loñ, elos lut, ā fwas luk el, a šomla.

23. ¶ Len si iñi met Saddusi, šu fwak wañ-innu ma siefwil molyuk, elos tuku nu yurol, ā siyuk sel, 24. fwakañ, Met luti, Moses el fwak, Met si fwin miši, wañin tulig natu, met lel el fwa mari mutan kiel, ā oreuk fute lun met lel.

25. Ā umet tamulel itkos mutu yuros: ā masi meta, ke el mari sie mutan, el miši, ā wañin fute, el likiye mutan kiel nu sin met lel:

26. Ouyape masi akluo, ā aktolu, nu ke akitkos.

27. Ā tukolos nu kemwu mutan el miše pe.

28. Tu ou iñi, pal si ke sifwil molyuk, lun šu mutan si iñi ke met itkos? tu elos nu kemwu es el.

29. Jisus el fwak nu selos, Komwos sito, tiu etu ma Šimisla, ā tiu etu ku lun God.

30. Tu ke siefwil molyuk elos tiu mari, ā tiu šuñ in mari, tu elos oanu lipufon lun God in kosao.

31. Ā ke siefwil molyuk lun met miši, ya komwos tiu rid ma God el kaskas nu šumwos, fwakañ, 32. Ña God lun Ebrean, ā God lun Aisaak, ā God lun Jakob? God el tiu God lun miši, tu lun mol.

33. Ā met puspis tukeni ke elos loñ *ma ini*, elos kakšak ke ma lutlut lal.

34. ¶ Ā ke met Farisi loñ tu el orek met Saddusi in misla, elos tukeni mutu.

35. Na sie selos, met manu, el siyuk sel, sri-fw'el, 36. Met luti, ka šap šu yok in manu?

37. Jisus el fwak nu sel, Kom luñšom Jeova God lom ke inšium kemwu, ā ke in nūnum kemwu, ā ke in nunkom kemwu.

38. Ma si iñi masi meta ā ma yok ke šap.

39. Ā masi akluo ouyape, Kom luñšom met lom ou kom šifwanu.

40. On fwin ma šap luo iñi sripsrip ma nu kemwu manu ā palu.

41. ¶ Ā ke met Farisi elos tukeni mutu, Jisus el siyuk selos, 42. fwakañ, Mea komwos nunku k'el Kraist? el mwen nutin šu? Elos fwak nu sel, Nutin Devid.

43. El fwak nu selos, Na fuka Devid in nūn

pañpañ el Leum, fwakañ, 44. Jeofa el fwak nu sin Leum luk, Kom mutu on le pok leyut, nu ke pal si ña orek lokwalok lom me laño ye nium ?

45. Na Devid el fwain pañpañ el Leum, fuka el mwen natal ?

46. Ā wañin met ku in tupokoañ nu sel sie kas ; wañin met pulaik in siyuk sel kuntu ma, len si iñi nu tuk.

ŠAPTER XXIII.

NA Jisus el fwak nu sin met puspis tukeni, ā nu sin met tumal lutlut, 2. fwakañ, Met šim ā met Farisi elos mutu fwain niin mutu lun Moses : 3. tu ou iñi ma nu kemwu ma elos šap komwos in liauñ, komwos liauñ ā oru ; ā komwos tiu oru oanu elos oru : tu elos fwak, ā tiu oru.

4. Tu elos polñuni enu toas, ā toas ke utuk, ā filiye fwain pišin metu ; ā elos tiu luñši moklōla mao ke sugo kufin paulos.

5. Ā ma nu kemwu ma elos oru, elos oru tu met in liye : elos orek ma failakteri sralap lalos, ā orek ma lulap siskin nuknuk lalos, 6. ā elos luñselos mutu ye op niin kofwo, ā niin mutu lun leum in lolñok, 7. ā pañ niin kitakot, ā met in pañnos, Rabbai, Rabbai.

8. Ā komwos tiu pañon komwos Rabbai : tu sie met luti lomwos, Kraist ; ā komwos nu kemwu met lili.

9. Ā wañin met komwos pañon papa tumomwos on fwalu : tu sie Papa tumomwos, šu in kosao.

10. A komwos tiu pañon komwos met luti : tu sie Met luti lomwos, Kraist.

11. Ā el šu yok liki nu kemwu yurumwos, el fwa met kulanšap lomwos.

12. Ā el šu kaifwaf nunku, fwa foroti ; ā el šu šifwanu fwilpap, fwa mwo oiye.

13. ¶ We nu šumwos, met šim ā met Farisi, mwošounkas ! tu komwos kaliye togusaī in kosao ye mutun metu : tu komwos tiu ilyuk nu we, ā komwos tiu lela elos in ilyuk šu fwas nu we.

14. We nu šumwos, met šim ā met Farisi, mwošounkas ! tu komwos kanaosla lom sin kotin mas, ā tt kiapun pre lulis : tu ou iñi komwos es lusla lulap.

15. We nu šumwos, met šim ā met Farisi, mwošounkas ! tu komwos mutatu apneninu mwea ā fwalu in orek sie in forla ; ā ke komwos oru, komwos ora'l tulig nutin hell ka luo nu šumwos.

16. We nu šumwos, met atol kun, šu fwak, el šu fulak ke imwen tempel, mansis ; ā el šu fulak ke gol lun imwen tempel el fwa mol.

17. Met lalfon, ā met kun ! ka šu yok liki, gol, ku imwen su orek gol in mwole ?

18. Ā, el šu fulak ke lāñ, mānsis ; ā el šu fulak ke kiše ma on fwe, el fwa mol.

19. Met lalfon, ā met kun! ka šu yok liki, kiše, ku lān šu orek kiše in mwole?

20. Tu ou iñi el šu fulak ke lān, el fulak ke mao, ā ke ma nu kemwu on fwe.

21. Ā el šu fulak ke imwen tempel fulak ke mao, ā ke El šu mutu lū.

22. Ā el šu fulak ke in kosao, fulak ke niin mutu lun God, ā ke el šu mutu fwe.

23. We nu šumwos met šim ā met Farisi, mwošounkas! tu komwos mol masi aksie-ñulka orun, ā anis, ā kumin, ā tiu oru ma yok kutu ke manu, ke nununku, ke pakomutu, ā ke lalalfuñi: mwo komwos oru ma iño meta, ā tiu sista ma iñi tuko.

24. Komwos met atol kun! šu nomosol kitin mwet sisik, ā igumnu kaka sisik kosro kamel.

25. We nu šumwos, met šim, ā met Farisi, mwošounkas! tu komwos oru nasnas likin kup si ā pulet si, ā lū elos tiñtiñinu ma koluk ā ma šilolel.

26. Farisi kun! met kom orek nasnas lūin kup si ā pulet si, tu lik elos fwa nasnas uyape.

27. We nu šumwos, met šim ā met Farisi, mwošounkas! tu komwos oanu inkulyuk fwosfwos, aok oanu ma mwowo lik, ā lū tiñtiñinu sri in mas, ā sipoklot lanu.

28. Ā komwos uyape lik oanu ma payi nu sin metu, ā inšiumwos tiñtiñinu ma mwošounkas ā ma koluk lanu.

29. We nu šumwos, met šim ā met Farisi, mwošounkas! tu komwos muša inkulyuk lun met palu, ā oru mwolanu inkulyuk lun met payi, 30. ā fwak, Kem fwino mutu in len lun papa tumus, kem tiu oelulos in es san met palu.

31. Ou iñi komwos met lo nu šumwos, tu komwos tulig natalos šu uniye met palu.

32. Na komwos nakla tupin sigasok lun papa tumomwos.

33. Komwos serpent, ā fwil lun faiper! fuka komwos a fwas liki sisila nu in hell?

34. Ke ma iñi, liye, ña sipaot nu šumwos met palu, ā met lalmetmet, ā met šim: ā kutu selos komwos fwa uniye ā uni on ke šaksiñ sugo; ā kutu selos komwos onel in lolñok lomwos, ā kolyai in siti nu in siti.

35. Tu sa payi nu kemwu kaki nu fwalu fwa tuku nu fwomwos, san Ebel mi met payi nu ke san Zakaraias mwen nutin Barakaias, šu komwos uniye in maslon imwen tempe ā lāñ.

36. Payinu ña fwak nu šumwos, Ma nu kemwu ma iñi fwa tuku nu fwil si iñi.

37. O Jerusalem, Jerusalem, šu uniye met palu, ā tuñlalos šu sipeyuk mi nu yurum, fuka pal puspis ña luñsik šifweni tulig nutom, oanu mwonyen el šifweni trokrok natu ye paul, ā komwos siluñši!

38. Liye, lom šum on wañin karwuñinye.

39. Tu ña fwak nu šumwos, Komwos a fwa tiu liye yu nu tuk, nu ke komwos fwak, Inši mwowo el šu tuku in ěl Leum.

ŠAPTER XXIV.

A JISUS el šom, ā fwas liki imwen tempel: ā met tumal lutlut elos tuku in luti nu sel inte im ke imwen tempel.

2. Ā Jisus el fwak nu selos, Ya komwos tiu liye ma nu kemwu ma iñi? Payinu ña fwak nu šumwos, An si iñi a fwa wañin eot si on fwin sie eot, ma a fwa mogukla nu kemwu.

3. Ā ke el mutu on fwin eol Olifs, met lutlut elos tuku nu yurol muku, fwakañ, Lute nu šes, pal ya si ma iñi a fwa oru? ā mea akulin ke kom tuku, ā ke safla fwalu?

4. Ā Jisus el tupokoañ ā fwak nu selos, Komwos sismouk tu met tiu kiape komwos la.

5. Tu ma puspis fwa tuku in ěk, fwakañ Ña Kraist; ā elos fwa kiapala met puspis.

6. Ā komwos fwa loñ meun, ā kušan meun: liauñ tu komwos tiu fosña: tu ma nu kemwu iñi te oru met, ā safla šumwe tuku.

7. Tu met fwal si tuyuk lain sie met fwal, ā togusaï lain togusaï: ā a fwa sral, ā lolo, ā fwalu rarrar, in kutu an.

8. Ma nu kemwu iñi mutamwauk in ašor.

9. Na elos fwa es komwosyuñ in akkolukye komwos, ā a fwa uni komwosye: ā fwal nu kemwu fwa sruñe komwos ke ěk.

10. Ā na ma puspis fwa tugulkul, ā sie fwa tukakunak sie, ā sie fwa sruñu sie.

11. Ā met palu puspis sito fwa tuku, ā fwa kiapala met puspis.

12. Ā tu os nu ma koluk, luñ lun met puspis fwa musis kutu.

13. Ā el šu oru mwo nu ke safla, el iñi fwa mol.

14. Ā mwo šašu iñi lun togusaī fwa sulkakin in fwal e nu kemwu ke ma lo an nu kemwu : ā na safla a fwa tuku.

15. Tu ou iñi, ke komwos fwa liye ma koluk lanu lun ma kanaos lanu, ma Daniel met palu el fwak, tu yin mutal (el šu rid, lela lun etu :) 16. na lela elos šu mutu in Judea in kasus šom nu fwini eola.

17. Lela el šu on fwini mañon lomwu tiu tuku fwini in es kutu ma likin lom sel.

18. Ā el šu mutu in ima si tiu foloko in es nuknuk lal.

19. Ā we koluk nu selos šu putete, ā nu selos šu šuñ titi in len iño !

20. Ā pre tu komwos tiu kasus šom ke pal musis, ā ke len sabbat : 21. Tu na fwa fosñala ma lulap, oanu met tiu liye ke mutamwauk fwalu nu iñi, mo, ā nu tuk.

22. Ā fwini tiu oru len iño ma fototo kutu, wañin nu ikwe in mol : ā ke met šulūla len iño orani in fototo eni kutu.

23. Na kutenu met fwini fwak nu šumwos,

Liye, Kraist iñi, ku iño ; komwos tiu lalal-fuñi.

24. Tu Kraist sito fwa tuku, ā met palu sito, ā elos fwa luti akul lulap ā ma šokuruk ; tu ou iñi, fwini ku, elos fwa kiapala met šūla.

25. Liye, ña fwak nu šumwos met.

26. Tu ou iñi elos fwini fwak nu šumwos, Liye, El os yin mesis : komwos tiu šom : Liye, El os in fokil lukma ; komwos tiu lalal-fuñi.

27. Tu oanu šarom tuku yin fwatu sikyuk we, ā šaromromla yin fwatu tili we ; ouyape ke Mwen nutin met el fwa tuku.

28. Tu yin kolak on we, an si iñi mwon igel elos fwa tukeni šokšok.

29. Kitin misiñi tuko ke fosña lanu in len iño fwatu fwa losla, ā malem-tiu šuñ kalem lal, ā itu elos fwa putatla in kosaoe mi, ā ku in kosao elos fwa kusus,

30. Ā na akul lun Mwen nutin met fwa sikmi in kosaoe mi : ā na sruf nu kemwu fwalu elos ašor, ā elos fwa liye Mwen nutin met el tuku in pukunieñ in kosao, ke ku ā ma mwo-wo ma lulap.

31. Ā El fwa sipala lipufon lal ke pusren ugug lulap ; ā elos fwa eseni met šūla lal yin eñ akos mi, yin tafwun kosa iño mi nu tafwun kosa iñi.

32. Iñi lutlut pupulyuk ke šak fig : ke le

šak lal sruk maños, a sra srunak, komwos etu akurun pal fwol.

33. Ā ouyape, ke komwos fwa liye ma nu kemwu ma iñi, komwos etu tu apkurun nu mutun oaoa.

34. Payinu ña fwak nu šumwos, Fwil si iñi tiu alfukfukla nu ke ma nu kemwu ma iñi orek tari.

35. Kosao ā fwalu fwa wañinla, ā kaskas luk tiu wañinla.

36. ¶ Ā len si iño ā auu si wañinu met etu, ā tiu lipufon in kosao, tu Papa tumuk mugenu.

37. Ā oanu len lun Noa, ā ouyape ke Mwen nutin met el fwa tuku.

38. Tu oanu len met šaloñla tuk, elos moño ā nim, mari ā šuñ in mari, nu ke len si Noa el sroauk nu fwino oaku, 39. ā elos tiu etu, nu ke šaloñla tuku, ā es elos la nu kemwu; ouyape ke Mwen nutin met el fwa tuku.

40. Na met luo mutu in ima si; esla sie, ā filiyie sie.

41. Mutan luo ilye ke me ilil si; esla sie, ā filiyie sie.

42. ¶ Tu ou iñi šano; tu komwos tiu etu auu ya si Leum lom a tuku.

43. Ā komwos etu ma iñi, tu met kato in lomwu el fwino etu la auu ya si met pus a tuku, el fwa šano, ā tiu fulela lom sel in mišala.

44. Tu ou iñi komwos in ako pe, tu ke auu

si komwos tiu nunku, Mwen nutin met el a tuku.

45. Na šu met kulanšap payi ā lalmetmet, šu leum lal ora'l lun fwa'l nu ke kwanun lom sel, in šuñ me moño nelos ke pal fwol si?

46. Inši mwowo met kulanšap iño, šu leum lal, ke el tuku, el fwa konoilok in oru ou iñi.

47. Payinu ña fwak nu šumwos, tu el fwa ora'l lun fwa'l ke ma nu kemwu ma lal.

48. Ā met kulanšap koluk iñi el fwın kaskas inšiel, Leum luk patlanu in tuku; 49. ā el mutamwauk in popo kutenu met kulanšap wi, ā oelulos met sruı in moño ā nim;

50. Leum lun met kulanšap iñi el fwa tuku in len si ke el tiu šano'l, ā in auu si ke el tiu etu, 51. ā el fwa otelalik, ā oru ma lal wi met mwošounkas: yin a fwa tuñnu ā ñañor-ñor in mwusi.

ŠAPTER XXV.

NA togusaı in kosao fwa oanu mutan šie-ñul šu tiu etu met, šu es lam laloš, ā šom in šun met pusla.

2. Ā limikos selos lalmetmet, ā limikos lalfon.

3. Elos šu lalfon es lam lalos, ā tiu es oil oelulos.

4. Ā lalmetmet elos es oil in maše wi lam lalos.

5. Ke met pusla patla in tuku, elos nu kemwu metkel ā motul.

6. Ā ke infulwin foñ elos mwonak, We liye, met pusla el tuku; komwos fwasot in šunol.

7. Na mutan nu kemwu šu tiu etu met elos tukakak, ā akoala lam lalos.

8. Ā lalfon elos fwak nu sin lalmetmet, Si las kutu oil lomwos, tu lam las a kunla.

9. Ā lalmetmet elos tupokot, fwakañ, Fwin ou iñi tiu yok in las ā lomwos: ā mwo komwos fwasot nu yurin met kitakot, ā mol ma lomwos.

10. Ā ke elos šom in mol, met pusla el tuku; ā elos šu ako ilyuk oelul nu ke mari: ā mutun oaoa kauli.

11. Tuk kutenu mutan šu tiu etu met elos tuke pe, fwakañ, Leum, Leum, igasla nu šes.

12. Ā el tupokoñ ā fwak, Payinu ña fwak nu šumwos, Ña tiu ete komwos.

13. Tu ou iñi, šano, tu komwos tiu etu len si ā auu si ke Mwen nutin met el tuku.

14. ¶ Tu togusaï in kosao oanu met fwa-fwasyis nu yin lulisla, el pañon mu met kulansap lal, ā šuñ ma lal nu selos.

15. Ā el šuñ nu sin sie talen limikos, ā nu sin sie luo, ā nu sin sie sie: nu sin met nu kemwu oanu elos etu oreye; ā kitin misiñi el šomla.

16. Na el šu es talen limikos el šom kuka-kin ma iñi, ā oru talen limikos pe.

17. Ā ouyape el šu es luo, el ouyape oru luo pe.

18. Ā el šu es sie, šom ā pukinye in foko, ā mwukunla muni lun leum lal.

19. Ā pat lanu tuk, leum lun met kulanšap iñi el folokla, ā lolñok nu selos.

20. Ā el šu es talen limikos tuku, ā usi talen limikos pe, fwakañ, Leum, kom asi nu sik talen limikos; liye, ña siefwil oru talen limikos pe.

21. Leum lal el fwak nu sel, Mwonu, met kulanšap mwo ā payi: mwo ma pu kom liauñ, ña fwa orek kom in fwu ma puspis: kom ilyuk nu yin eñun lun leum lom.

22. Ouyape el šu es talen luo tuku, ā fwak, Leum, kom asi nu sik talen luo: liye, ña siefwil oru talen luo pe.

23. Leum lal el fwak nu sel, Mwonu, met kulanšap mwo ā payi: mwo ma pu kom liauñ, ña fwa orek kom in fwu ma puspis: kom ilyuk nu yin eñun lun leum lom.

24. Na el šu es talen si tuku, ā fwak, Leum, ña ete kom tu kom met upa si, kosrūni oiya kom tiu siselik, ā eseni oiya kom tiu oskoilik:

25. Ā ña šañeñ, ā šom, ā mwukunla talen lom in foko; liye, es lom.

26. Leum lal el tupokoañ ā fwak nu sel, Met kulanšap koluk ā alsañes, kom etu tu ña kosrūni oiya ña tiu siselik, ā eseni oiya ña tiu oskoilik: 27. Ke ma iñi mwo tu kom filiye muni luk nu yurin banker, ā ke ña tuku ña fwa es ma luk ā kute pe.

28. Tu ou iñi esla talen si luk el, ā šuñ nu sel šu la talen sie-ñul.

29. Tu nu sin šu kutu ma la šuñ pe kutu, ā el fwa os ma lal : ā yurol mi šu wañin ma la fwa esla ma lal luk el.

30. Ā komwos sisle met kulanšap alsañes nu yin los liki losu : nu iño fwa tuñnu ā ñañor-ñor in mwusi.

31. ¶ Ke Mwen nutin met el fwa tuku in ma mwowo lal, ā lipufon mutal nu kemwu oelul, na el fwa mutu fwin niin mutu mwowo si lal : 32. ā met an nu kemwu fwa tukeni mutu ye mutal ; ā el fwa es elos elik sie sin sie, oanu met sropu liye šip esla šipe liki gotu : 33. Ā el fwa filiye šipe on le paul leyut, ā gotu on le paul lesi.

34. Na togusa el a fwak nu selos on le paul leyut, Fwasu, komwos met mwonu lun Papa tumuk, mutu yin akola nu šumwos u-mi ke srosla fwalu : 35. tu ña musinsral, ā komwos kiti yu me moño ; ña malu, ā komwos si kof nimuk : ña metša, ā komwos šuli yu yuk :

36. Ña koflufol, ā ¶komwos si nuknuk ña nukomañ : ña mas, ā komwos fwas nu yuruk ā mutu : ña mutu in prison ā komwos tuku nu yuruk.

37. Na met payi elos tupokot nu sel, fwakañ Leum, kem liye kom ke kom musinsral, ā kite nom ña ? ku malu, ā kite nimom ? 38. ña kem liye kom metša, ā šuli kom yuk ? ku ko-

flufol, ā nukom kom la? 39. ku kem liye kom mas, ku in prison ā tuku nu yurom nā?

40. Ā Togusa el a tupokoān ā fwak nu selos, Payinu nā fwak nu šomwos Tu oanu ke komwos oru ma iñi nu sin sie met sisik sin ma lik komwos oru nu sik.

41. Na el a fwak pe nu selos on le paul lesi, Fwasot liki yu, komwos, met lušla, fwasot liki yu nu in e kamwul ma patpat, akola sin devil ā lipufon lal.

42. Tu nā musinsral, ā komwos tiu kiti yu me moño : nā malu, ā komwos tiu si kof ni-muk : 43. nā met ša, ā komwos tiu šuli yu yuk ; koflufol, ā komwos tiu si nuknuk nā nukomañ : mas, ā in prison, ā komwos tiu tuku nu yuruk.

44. Na elos ouyape tupokot nu sel, fwakañ, Leum, ka kem liye kom kom la musinsral nā? ku malu, ku metša, ku koflufol, ku mas, ku in prison ā tiu oru nu šum?

45. Na el tupokot nu selos fwakañ, Payinu nā fwak nu šumwos, Tu oanu ke komwos tiu oru nu sin sie ma sisik iñi, Tu ouyape ke komwos tiu oru nu sik.

46. Ā elos iñi fwa šomla nu yin uniye ma patpat : ā met payi nu yin mol ma patpat.

ŠAPTER XXVI.

A MA iñi te oru, ke Jisus el kaskas nu kem-wu ma iñi tari, el fwak nu sin met tu-

mal lutlut, 2. Komwos etu tu ke tukin len luo kofwo lun alukela, ā Mwen nutin met fwa tukakinyukyuk in uniye on ke šaksiñ sugo.

3. Na leum tol, ā met šim, ā met elder lun met, elos tukeni nu in maslon lom sin leum tol, pañpañ Kaiafas, 4. ā elos tukeni papu fuka elos fwa es Jisus ke kiapu, ā uni'lye.

5. Ā elos fwak, Tiu ke kofwo, tu fwin ou iñi met elos tukeni mwowon.

6. ¶ Ā ke Jisus el mutu yin Beteni, in lom sin Saimon met leper, 7. sie mutan el tuku nu yurol wis boken alabaster lun kūar mwowo si, ā el okoiya nu fwin šiufwel, ke el foñ-yuñ moño.

8. Ā ke met tumal lutlut liye, elos siluñši lanu, fwakañ, Efwo ku sisla ma iñi ?

9. Tu kem ku in kitakot kūar iñi ka puspis, ā kitala nu sin met sigasrup.

10. Ke Jisus el etu, el fwak nu selos, Efwo komwos ku lokoluke mutan si ? tu el oru me orek mwowo nu sik.

11. Tu met sigasrup mutu yuromwos pal e nu kemwu ; ā ña tiu mutu yuromwos pal e nu kemwu.

12. Tu ke el okoiya kūar iñi nu fwin mōnuk, el ako yu nu ke ña pukpuki.

13. Payinu ña fwak nu šumwos, Yin nu kemwu met luti mwo šašu iñi in fwal nu

kemwu, elos fwa kaskas ma iñi ma mutan si iñi oru in akulinilye.

14. Na sie sin sie-ñul-luo, pañpañ Judas Iskariot, el šom nu yurin leum tol, 15. ā fwak, Mea komwos aši nu sik, ā ña fwa asalot nu šumwos? Ā elos mwuleuñ nu sel muni tol-ñul.

16. Ā tukin palša el šuk pal mwo si in tukakunulak.

17. ¶ Ke len si meta kofwo lun bred tiu pulolak met lutlut elos tuku nu yurin Jisus, fwak nu sel, Oiya an kom luñšom kut in ako nu sum in moño alukela?

18. Ā El fwak, Šom nu in siti nu sin sie met, ā fwak nu sel, Met luti el fwak, Pal si luk akurun iñi; ña fwa oru alukela in lom šum wi met tumuk lutlut.

19. Ā met lutlut elos oru oanu Jisus el luti nu selos; ā elos ako alukela.

20. Ke eukela, El foñyuñ nu ke tebel yurin sie-ñul-luo.

21. Ā ke elos moño, el fwak, Payinu ña fwak nu šumwos, tu sie šumwos a tukakin yu yuk.

22. Ā elos pakomutu ma lulap, ā mutamwauk in takla siyuk sel, Leum, ka šu ña?

23. Ā el tupokoan ā fwak, El šu wi yu sūsñi paul in ale si, el iñi a tukakun yu yuk.

24. Mwen nutin met el šom oanu ma šimisola ke el: we sin met šu tukakunulak Mwen

nutin met! mwo nu sin met iñi el fwini tiu isūsia.

25. Na Judas, su tukakunulak, el tupokoan̄ ã fwak, Rabbai, ka šu ña? El fwak nu sel, Kom fwakla.

26. Ā ke elos moño, Jisus el es bred, ã ali, ã kunšalik, ã šuñ nu sin met lutlut, ã fwak, Es, moño; ma iñi monuk.

27. Ā El es kup, ã šuñ kulu, ã šuñ nu selos, fwakañ, Komwos nu kemwu numla mao:

28. Tu ma iñi sak lun mwilkas' šašu, ma širorla ke met puspis in esla ma koluk.

29. Ā ña fwak nu šumwos, Ña a tiu nim tuk fokin fain iñi, nu ke len si ña wi komwos nim ma šašu in togusañ lun Papa tumuk.

30. Ā ke elos iuk sugo on, elos šomla nu fwini eol Olifs.

31. ¶ Na Jisus el fwak nu selos, Komwos nu kemwu tugulkul foñ si iñi ke ña: tu ma šimisia, Ña fwa uniye met sropu, ã šip lun unen elos fwaseliknu.

32. Ā tuk ke ña siefwil molyuk, ña met komwos tuk a fwas nu yin Galili.

33. Piter el tupokoan̄ ã fwak nu sel, Elos nu kemwu fwini tugulkul ke um, ña tiu tugulkul nu tuk.

34. Jisus el fwak nu sel, Payinu ña fwak nu šum, Tu foñ si iñi, met mwon sisa kakla tuk, kom a fwa laflafwekin yu pal tolu.

35. Piter el fwak nu sel, Ña fwini wi kom nu

miši, n̄a tiu laflafwekin kom. Met lutlut nu kemwu fwak ouyape.

36. ¶ Na Jisus el oelulos fwas nu an si pañ-pañ Getsemane, ā fwak nu sin met lutlut, Komwos mutawun iñi, ke n̄a šom nu iño ā pre.

37. Ā el es oelul Piter, ā mwen luo nutin Zebedi, ā mutamwauk iñ asor, ā toas lanu.

38. Na el fwak nu selos, N̄unik in ašor lulap, nu ke miši: komwos mutawun iñi, ā wi yu šano.

39. Ā el fwas nu met kutu, ā fokšiuŋwi, ā pre, fwakañ, O Papa tumuk, fwini ku ke ma iñi, lela kup si iñi in fwas aliki yu wot' fwini tiu ou iñi, tiu ou n̄a luñsik, ā ou kom.

40. Ā el fwas nu yurin met lutlut, ā konoi'elos yuk la motul, ā el fwak nu sel Piter, Maya, komwos tiu ku in wi yu šano ke auu si?

41. Šano, ā pre, tu komwos tiu ilyuk nu in mel: payi n̄un luñši, ā ikwe munas.

42. El siefwilpe šom pal si akluo, ā pre, fwakañ, O Papa tumuk, kup si iñi tiu ku in fwas aliki yu wot, n̄a fwini tiu numla, oru ou kom luñšom.

43. Ā el tuku ā konoi'elos yuk la siefwil motul: tu mutalos toas.

44. Ā el fwas luk elos, ā siefwilpe šomla, ā pre pal si aktolu, kaskas ou meta.

45. Na el tuku nu yurin met tumal lutlut, ā fwak nu selos, Tari, komwos motul nu, ā moñle; liye, auu si tuku, ā Mwen nutin met tukakinyukyuk nu in poun met koluk.

46. Tukakak, kut šom: liye, el tuku šu tukakin yu yuk.

47. ¶ Ke el kaskas iñi, liye, Judas, sie sin sie-nul-luo, el tuku, ā met puspis tukeni oelul, wis kutlas ā šak, yurolos mi met tol ā met elder lun met.

48. Ā el šu tukakunulak šuñ akul si nu selos, fwakañ, El šu ña ñok, elnu, sruki'lye.

49. Ā kitin misiñi el tuku nu yurin Jisus, ā fwak, Paiñ kom, Rabbai; ā ñokol.

50. Ā Jisus el fwak nu sel, Kawuk, kom te sika? Na elos tuku filiyē paolos fwe'l Jisus, ā as al.

51. Ā liye, sie selos oelul Jisus asroala paul, ā fwauk kutlas, ā pakal met kulanšap lun met tol, ā otala sral.

52. Na Jisus el fwak nu sel, Siefwil išuñye kutlas nutom nu yin on we: tu elos nu kemwu šu es kutlas fwa miši ke kutlas.

53. Ya kom nunku mu tu ña tiu ku in siyuk sin Papa tumuk iñi, ā el a fwa sipamu nu yuruk lipufon lišun sie-nul-luo ā yok?

54. Fwin ou iñi fuka ma šimisla payikin, tu a ma oru ou iñi?

55. Ke auu si iño Jisus el fwak nu sin met

puspis tukeni, Ya komwos fwas' liki oanu nu sin met iñunyar, ke kutlas ā šaku in es yu? Piñanu len ña mutu yuromwos in luti in imwen tempel, ā komwos tiu sruki yu wi.

55. Ā ma nu kemwu ma iñi oru, tu ma šimisla lun met palu fwa payikin. Na met tumal lutlut nu kemwu fwas luk el, ā kaiñla.

57. ¶ Ā elos šu sruki'lye Jisus met, elos kolol nu yurin Kaiafas met tol, yin mwolil met šim ā met elder tukeni mutu.

58. Ā Piter el fwas tukol lūs'el la, nu in maslon lom sin met tol, ā ilyuk nu we, ā mutu yurin met tutafpo in liye masi tuko.

59. Ā met tol, ā met elder, ā mwolil nu kemwu, elos šuk met silo lainul Jisus, ou tu elos fwa uni'lye; 60. ā elos tiu konoiook: ā met silo ma puspis tuku, elos tiu konoiook sie. Ā tuko met silo luo eltal tuku, 61. ā fwak, El iñi fwak, Ña ku in kanaosla imwen tempel lun God, ā in muša mao in len tolu.

62. Ā met tol el tuyuk, ā fwak nu sel, Ya wañin nu ma kom tupokot? Mea eltal a fwak lain kom?

63. Ā Jisus el misla. Ā met tol el tupokoañ ā fwak nu sel, Ña fulakin kom ke God mol, tu kom fwak nu šes la payi ku sitou, kom Kraist Mwen nutin God.

64. Jisus el fwak nu sel, Kom fwakla: kute pe ña fwak nu šumwos, Tuko komwos a fwa

liye Mwen nutin met mutu on le paul leyut lun ku, ā tuku in pukunieñ kosao.

65. Na met tol el šalik nuknuk lal, fwakañ, El kaskas enum; efwo kem ku šuk kutenu met lo? liye, iñi komwos loñ enum lal.

66. Mea komwos nunku? Elos tupokoañ ā fwak, El fwanauk el a la miši.

67. Na elos ani in mutal, ā fus k'el, ā kutenu puklul, 68. fwakañ, Kraist, kom polyauk nu šes, Šu uni kom wun?

69. ¶ Ā Piter el muta liki nu in maslon lom, ā mutan fwus el tuku nu yurin, fwakañ, Kom pe oelul Jisus luñ Galili.

70. Ā el laflafwekin ye mutalos nu kemwu, fwakañ, Ña tiu etu ma kom fwaku.

71. Ā ke el fwas nu in sraumwalsis, sienu liye'l, ē fwak nu selos šu mutanu iño, Ele pe oelul Jisus lun Nazaret.

72. Ā el siefwilpe laflafwekin ke fulakin pusupas, Ña tiu etu met šen.

73. Ā kutu pal tuk elos šu tu apkurun, tuku ā fwak nu sel Piter, Payinu kom pe sie selos; tu kas lom orek kom fwolnu.

74. Na el mutamwauk in kaskas koluk ā fulakin pusupas, Ña tiu etu met šen. Ā kitin misiñi mwoñ sisa kakla.

75. Na Piter el esamak kas lun Jisus, ma el fwak nu sel, Kom fwa laflafwekin yu pal tolu met, mwon sisa kakla tuk. Ā el fwas liki, ā tunū tuñnu.

ŠAPTER XXVII.

KE lututan, met tol ā met elder lun met elos nu kemwu tukeni papu lainul Jisus in uni'lye.

2. A ke elos kopuri'lye, elos kolol la, ā wis-elak nu yurol Pontius Pailat leum si.

3. Na Judas, šu tukakunulak, ke el liye tu elos lus el la, el šifwanu auliyuk, ā folokunmu ipen silver tol-ñul nu sin met tol ā met elder, 4. fwakañ, Sito sik, tu ña tukakunak sa payi. Ā elos fwak, Mea ma iñi nu šes? kom liauñ ma iñi.

5. Ā el sisot ipen silver nu in imwen tempel, ā šomla, ā šifwanu lokšakla.

6. Ā met tol elos srukak ipen silver, ā fwak, Tiu payi tu kut filiyē mao nu in tatū, tu ma iñi me mol sa.

7. Ā elos tukeni papu, ā mol ima si lun potter ke mao, in pukinye metša.

8. Ke ma iñi ima si iñi elos pañpañ Ima lun sa, nu ke len si iñi.

9. Na payikin ma Jeremi met palu polyi, fwakañ, Ā elos es ipen silver tol-ñul, ma elos nunku me mol lal, šu met nutin Israel elos fwak me mol lal; 10. ā ašuñ mao in moli ima si lun potter oanu Leum el oramu nu sik.

11. ¶ Ā Jisus el tu ye mutun leum: ā leum el siyuk sel, fwakañ, Ya kom Togusa lun met Ju? Ā Jisus el fwak nu sel, Oanu kom fwak.

12. Ā ke met tol ā met elder elos sis nu fwel, el tiu tupokoān.

13. Na Pailat el fwak nu sel, Ya kom tiu loñ kutu ma puspis elos orek ma lo lain kom?

14. Ā el tiu tupokoān nu sel nu ke sie kas ; oanu tu leum el lut lulap.

15. Ā ou meta ke kofwo, leum el tulala nu sin metu sie met kopur šu elos luñselos.

16. Na sie met kopur os yurolos pañpañ Barabbas, el koluk lanu.

17. Tu ou iñi, ke elos tukeni, Pailat el siyuk selos, Ka šu komwos luñšomwos tu ña tulala nu šumwos? Barabbas, ku Jisus šu elos pañpañ Kraist?

18. Tu el etu tu ke šok sel elos esalak.

19. Ke el mutu fwini me mutu lun nununku, mutan kiel sipu nu sel, fwakañ, Nik kom oru kutu ma nu sin met payi si iño ; tu ña toninfoñ ma lulap len si iñi in memi ke el.

20. Ā met tol ā met elder elos papu met puspis tukeni tu elos siyuk Barabbas, ā uni'lye Jisus.

21. Leum el tupokoān ā fwak nu selos, Šu ka seltal komwos luñšomwos ña in tulala nu sumwos? Elos fwak, Barabbas?

22. Pailat el fwak nu selos, Na mea ña oru nu sin Jisus, šu elos pañon Kraist? Elos nu kemwu fwak nu sel, Lela lun miši on ke šak-siñ sugo.

23. Ā leum el fwak, Efwo, mea koluk ma el oru? Ā elos wowoyuk pusliki, fwakañ, Lela lun miši on ke šaksiñ sugo .

24. Ke Pailat el liye tu el koflanu oru kutu mao, tu elos la orek fukurkur kutu, el es kof, ā tanla paul ye mutun met puspis tukeni, fwakañ, Ña tiu koluk ke sa lun met payi si iñi : komwos liye.

25. Na met e nu kemwu tupokoañ ā fwak, Sa'l on fwus, ā on tulig natas.

26. Na el tulala Barabbas nu selos : ā ke el sruñlul Jisus, el esalak in uni on ke šaksiñ sugo.

27. Na met meun lun leum elos wis Jisus nu in imwen leum, ā elun met meun nu kemwu elos tukeni tuku nu yurol.

28. Ā elos šarukla nuknuk lal, ā nukmulañ nuknuk sisa katel.

29. Ā ke elos orek tefuro in kokol si tari, elos filiye fwini šiufwel, ā a in le paul leyut : ā elos epas ye mutal, ā aksruksrukal, fwakañ, Paiñ, Togusa lun met Ju !

30. Ā elos anel, ā es a ā sruñil fwini šiufwel.

31. Ā ke elos aksruksrukal tari, elos šarukla nuknuk katel ā nukmulañ nuknuk lal, ā kolol la in uniye on ke šaksiñ sugo.

32. ¶ Ā ke elos fwas liki, elos konoiook met si Sairini, el Saimon ; elos ora'l lun wis šaksiñ sugo lal.

33. Ke elos tuku nu yin si pañpañ Golgota, oanu ma, yin sri in šiuf si, 34. elos ašun nu sel finiger lun nim, wi a toeni: ā ke el pulakin, el sañes nīm.

35. Ā elos unilye on ke šaksiñ sugo, ā eselik nuknuk ĩal, koto srifwe; [tu oru payikin ma met palu polyi, Elos eselik nuknuk luk yurolos, ā on fwin sienu nuknuk luk elos orek koto srifwe.]

36. Ā elos mutanu šanol iño; 37. ā fliye yetun šiufwel, ma tukakunulaku šimisla **EL IÑI JISUS TOGUSA LUN MET JU.**

38. Na met iñunyar luo oelul uniye on ke šaksiñ; sie on leyut, ā sie on lesi.

39. Ā elos šu fwas alukela kaskas enum nu sel, ososokla šiufwelos, 40. ā fwakañ, Kom šu kanaosla imwen tempel, ā muša in len tolu, kom šifwanu moli kom. Kom fwin Mwen nutin God, fwuni ke šaksiñ sugo.

41. Ouyape met tol ā met šim ā met elder elos aksruksrukal, fwak, 42. El molūla kutenantu, el koflanu šifwanu mol el la. El fwin Togusa lun Israel, lela lun fwuni ke šaksiñ sugo iñi, ā kut fwa lalalfuñi ke'l.

43. El foñyuñ sin God; lela lun as al iñi, el fwin luñši el: tu el fwak, Ña Mwen nutin God.

44. Ā met iñunyar luo, šu oelul uniye on ke šaksiñ, eltal kas ko pe nu sel.

45. Ā auu si akonkos nu ke auu si akeu fwal e nu kemwu los lanu.

46. Ā akurun auu akea Jisus el wowoyuk ke pusral lulap, fwakañ, Ilai, Ilai, lama sabaktenai? oanu fwak, God luk, God luk, efwo kom ku fwas liki yu?

47. Kutu selos šu tu iño, ke elos loñ, elos fwak, El iñi pañol Ilaias.

48. Ā kitin misiñi sie selos kasus, ā es insral, ā nakla finiger, ā filiyē ke a sugo, ā šuñ nu sel lun nim.

49. Kutenu fwak, Ko'yamwun, kut a liye la Ilaias el a la tuku in mol el la.

50. ¶ Jisus, ke el siefwil wowoyuk ke pusral lulap, el miši.

51. Ā liye, nuknuk lisñe in imwen tempel sisalik ip luo luñinu nu ten; ā fwalu rarrar, ā eotu mulpelik; 52. ā luf kiin mas elos igakla; ā manol puspis lun kristin šu motul, elos molyuk, 53. ā fwas liki luf kiin mas tukin pal si ke el molyuk, ā elos šom nu yin siti mutal ā sikmi nu sin met puspis.

54. Ā met senturion, ā elos šu oelul, šanol Jisus, ke elos liye fwal rarrar, ā kutenu iño ma' orala, elos šañeñ ma lulap, fwakañ, Payinu el iñi Mwen nutin God.

55. Ā mutan puspis mutu we, liye an lūsła, elos šu fwas tukul Jisus Galili mi, oru nu sel: 56. Meri Magdalin oelulos, ā Meri kīen Jemes ā Joses, ā nine kīen mwen nutin Zebedi.

57. ¶ Ke eukela, met gasrup lun Arimatia, ē Josef, šu wi pe met tumal lutlut lun Jisus: 58. el fwas nu yurol Pailat, ā n̄usi manol Jisus. Na Pailat el šap in ašun̄ manol.

59. Ā ke Josef el esla mano, el lumani maō in nuknuk linen nasnas, 60. ā filiyē maō in lufin mas šašu si lal, ma el tufila in eotu: ā el epusañ eot lulap si nu ke mutun pot lufin mas si, ā šomla.

61. Ā Meri Magdalin el iño, ā sienu Meri, eltal mutu iño tulong lufin mas si.

62. ¶ Ā len si tuko, ma tukin len si lun ako, met tol ā met Farisi elos tukeni nu yurol Pailat, 63. fwakañ, Leum, kem esamak tu met kusuinkas iño fwak, ke el mol, Tukin len tolu n̄a fwa siefwil molyuk.

64. Ke ma iñi kom šap in liaun̄ ma mwowo lufin mas si nu ke len si aktolu, fwintiu ou iñi met tumal lutlut elos a tuku [in foñ,] ā pusra'la, ā fwak nu sin metu, El molyuk: ā ma kusuinkas tuk koluk liki ma kusuinkas met.

65. Pailat el fwak nu selos, Met šano os yuromwos: komwos fwala, ā orauñ akkeyu oan̄u komwos etu.

66. Ā elos šom, ā orala lufin mas si ma mwowo, tawunañ eot si, ā filiyē met šano.

ŠAPTER XXVIII.

TAFIN foñ tuk lun sabbat, akurun lenelik len si umet ke wik, Meri Magdalin, ā

sienu Meri, eltal tuku in liye lufin mas si.

2. Ā, liye, rarrar lulap: tu lipufon si lun Leum sikmi in kosaoe mi, ā tuku ā epusla eot liki mutun pot, ā el mutu fwe.

3. Mutal oanu šarom, ā nuknuk lal fwos-fwos oanu wiaoa: 4. Ā ke šaņeņ sel met šano elos rarrar, ā oanu met miši.

5. Ā lipufon el tupukoaņ ā fwak nu seltal mutan, Komtal tiu šaņeņ: tu ņa etu tu komtal šuk Jisus, šu uniye on ke šaksiņ sugo met.

6. El tiu os yinu: tu el molyuk, oanu el fwak. Fwasu, liye an ya Leum on nu we.

7. Ā fwasot aksaya, ā luti nu sin met tumal lutlut tu el molyuk; ā, liye, el fwas met komwos tuk nu in Galili; iņo komwos fwa liye'l: liye, ņa fwak nu šumwos.

8. Ā eltal akpuspusye fwas liki lufin mas si, ke šaņeņ ā eņun lulap, ā eltal kasus in fwak nu sin met tumal lutlut.

9. Ā [ke eltal šom in fwak nu sin met tumal lutlut,] liye, Jisus el šunoltal, fwakaņ, Paiņ komtal. Ā eltal tuku ā sruukie niel ā ali nu sel.

10. Na Jisus el fwak nu seltal, Nikmit šaņeņ: komtal šom fwak nu sin ma lik, tu elos šom nu in Galili, ā iņo elos fwa liye yu.

11. Ā ke eltal šom, liye kutu sin met šano elos tuku nu in siti, ā luti nu sin met tol ma nu kemwu ma orala.

12. Ā ke elos wi met elder tukeni mwolil, ā papu, tari, elos šuñ muni puspis nu sin met meun, 13. fwakañ, Komwos fwak, Met tumal lutlut elos tuku ke foñ, ā pusra'l la ke kut motul.

14. Ā leum fwini loñ ma iñi, kut fwa umwe'l ā orek komwos in tiu šañeñ.

15. Ā elos es muni, ā oru oanu elos luti nu selos : ā kas si iñi met Ju elos kaskaskin nu ke len si iñi.

16. ¶ Na met tumal lutlut sie-ñul-šie elos šom nu in Galili, nu fwini eol ya Jisus el orauñ nu selos.

17. Ā ke elos liye'l, elos ali nu sel : ā kutu silalalfuñi.

18. Ā Jisus el tuku ā kaskas nu selos, fwakañ, Ku e nu kemwu etūku nu sik in kosao ā fwalu.

19. Tu ou iñi komwos šom, ā luti nu sin met fwal e nu kemwu, baptais elos la in ēl Papa, ā Mwen, ā Ñun Mutal ;

20. Luti nu selos in liauñ oru ma nu kemwu ma ña šapkin nu šumwos : ā, liye, Ña wi komwos ma patpat, nu ke safla fwalu. Amen.

